

Nyári történetek • **Magyarok története** • Oslói hírek •
Lélegszívó • Házunk tája • **Vidám oldal** •

Magyar

Alapította 1999-ban: Tar Károly

L i g e t e t

A tartalomból:

Házunk tája - Körösi Csoma Sándor Skandináviában 4, Lesz-e svéd szoba... 6 , Fruzsina marad... 8, Sepsiszentgyörgytől Zlatánig, 9-11, Roma koldusokból kiállítás 17, Lát-tál-e már tengeralattjárót 18-19, Skandalum Dániában 25, Irodalmi Fórum Budapesten 32, Hogyan vesztek az oszlói magyarok... 32, Norvég egészségügyi reformtervezet 33, Útjegyzetek 34-35, Vers az utcán... 37-41, Ághegy bemutatók 42, Tar Károly kiadatlan könyvei 43

Nyári történetek Május Vilniusban 7-5

Olvasmány Aniszi Kálmán írása, 16, Ligeti Pál karcolata 20, Csángó Péter igaz meséje 26-27

Lélekgondozó A világ vallási térképe 21-24

Magyarok története 30-31

Ághegy könyvek 28

Oslói oldal Kovács Ferenc rovata 38-41

Vidám oldal 44-45

Az els oldalon Ligeti Pál fotója: *A malmői kiköt környéke*. A hátlapon: *Égi mértan*

Az Ághegy-Liget Baráti Társaság honlapja:

**Skandináviában rengeteg a liget (lund),
de MAGYAR LIGET csak egy van!**

Szerkesztő:

Tar Károly

lunditar@gmail.com

Munkatársak:

Dr. Békássy N. Albert - bekassyan@gmail.com

Székely János nikon@amdazerg.info

Fiókszerkesztőségek:

Malmö: Dr. Szalontai Éva - evaszal@axelero.hu

Oslo: Kovács Ferenc - ferenc.kovacs@media.uio.no

Budapest: Aniszi Kálmán - aniszi_kalman@g51.kibernet.hu

Kolozsvár: Kovács Magda, kovacsmagdi45@gmail.com

Berlin: Sárga Nóra norasarga@gmail.com

Az aláírt írásokért a szerzők felelősek. A szerkesztőség a beküldött írások magyarítását kötelességének tartja. A lapot a skandináviai magyar egyesületek és jóakaróink sokszorosítják és terjesztik.

Lapunk a világhálón: <http://magyarliget.hhrf.org>

ISSN 1404-7780

Kacsó Sándor:

Be kár, hogy a szél nem gólya,
Akkor leszálna a tóba,
Káka között lesne békát
S nem zné e gonosz tréfát.

Be kár, hogy a hó nem fecske,
Eresz alatt csicseregne,
A fiának hozna férget
S nem diderg t vén legénynek.

Egy fecske még nem a tavasz,
És egyetlen gólya sem az,
De egy gólya meg egy fecske
Hírmondónak elég lenne.

Hírmondónak, hogy csak várjam
Meg még ezt a tavaszt bátran.
Lesz még virág egy-két kertben,
Mit nekem kell elültetnem.

Bartalis János:

Jaj, a hegyeket nézd!
De üdék, frissek, zöldek,
s a remegés de finom,
mely átjárja lelkemet.

Jaj, a mez ket nézd!
Hogy hajtanak, színesednek,
hogy ég, pirul az arcuk,
s hogy fénylenek a füvek.

Jaj, az erd ket nézd!
a komor, vén fákat,
mint lány bomlik mindahány,
majd kiszakad a szívem.

Jaj, a felh ket nézd!
futnak zve az égen.
Fátyoluk leng a tájra
és aranyhajuk zizzen.

Mosolyuk lobban és
aranykacajuk tékozolva
szórnak a földön szét,
Jaj, a felh ket nézd!

Határozat

a Magyar Liget ó a skandináviai magyar családi folyóirat átadásakor

Alulírott, a családi lap alapítója és tizenhét esztendőn át az olvasók által erkölcsileg támogatott, de mindennemű anyagi támogatás nélkül is többnyire rendszeresen megjelenő kiadvány szerkesztője, életemnek nyolcvanadik évében elérkezettnek látom az időt arra, hogy a lap szervezésének, szerkesztésének, tördelésének és kiadásának gondjait letegyem, és

**Dr. Békássy N. Albertnek,
a folyóirat f munkatársának
gondjába és szolgálatára ajánljam.**

Teszem ezt a következő megkötésekkel és elvárásokkal:

1. A folyóirat tartsa meg politikamentes, családi lap jellegét, rovatai szolgálják a skandináviai magyar családok tagjainak önzonosságát, hagyományait és anyanyelvünk minőségi ápolását.
2. Legyen a lap továbbra is ingyenes, készüljön és terjesszék a skandináviai magyar egyesületekbe tömörülők és mindenki mások, lehetőleg egyre nagyobb számú közreműködő segítségével és tudatos szolgálatával.
3. A lap főszerkesztői teendőinek ellátására felkérem Dr. Békássy N. Albertet, a rajtam kívül Skandináviában élő egyetlen újságíró szövetségi tagot (Magyar Újságíró Szövetségi – MÚOSZ)
4. Tudatában vagyok annak, hogy ez az eddig szakmai felkészültségemnek és félévszázados sajtógyakorlatomnak megfelelő lap színvonala csak úgy tartható és növelhető, ha a lap munkatársai a rovatokra osztott feladatokba bedolgozzák maguk, és az újságírás alapvető tudnivalóit elsajátítják. Ennek egyik lehetséges módja volna a helyi magyar egyesület tagjainak bekapcsolása. Ebben, ha igényt tartanak rá, szívesen segítek.
5. Kérem, ne vegyék kivagyiságnak, ha csaknem két évtizedes munkám elismeréseként elvárom, hogy nevem alapítóként ezután is olvasható legyen a lapcímében.

Kelt Lundban, 2015. március 15-én

Tar Károly

A Magyar Liget szerkesztését folytató Dr. Békássy N. Albert aláírásával bizonyítja, hogy egyetért az átadó kéréseivel és vállalja a lapalapító elvárásainak teljesítését.

Dr. Békássy N. Albert

A szerkesztés munkáját gyakorlatilag a következő számtól veszi át az új főszerkesztő, aki reméli, hogy a jövőben a délsvédországi magyar egyesületek tagjai közül számosan segítik majd a családi lap megjelenéséhez szükséges rovatok vezetését, grafikai tervezését, képszerkesztését, tördelését, korrektúráját és terjesztését.

Kőrösi Csoma Sándor Skandináviában

A fenti cím úgy igaz, hogy a magyar kormány által indított Kőrösi program keretében fiatal értelmiségiek indulnak a világ minden részébe, a magyarságukat kinnal-bajjal, de óvni óhajtok kicsiny táboraiba, az anyaországtól távoli szórványokban, hogy segítségükkel az anyanyelvápolás és a művelődés sziszifuszi munkáját eredményesebbé tegyék. Örömlőnkre szolgál ez a hír, mert olvasóink, de az Ág-hegy olvasói és a Magyar Nyelv és Kultúra Nemzetközi Társasága, de a Lezsák Sándor által irányított országgyűlési iskolákkal foglalkozó bizottság is tanúsíthatja, hogy évek óta, a Kőrösi-programmal összecsendülően javasoltuk a skandináviai magyar oktatás színvonalának emelése érdekében, olyan utazó tanfelügyelő(k) küldését, akik a legújabb pedagógiai módszereket és tapasztalatukat megoszthatják a nálunk anyanyelvünket tanítókkal.

Szívesen látjuk a hozzánk érkezőket. Az, hogy ez nemcsak udvariassági gesztus, bizonyítja az alábbi levélváltás, amelyhez hasonlókat szívesen közzéteszünk az alkalom adta új rovatunkban. Helyt adunk itt minden olyan hírnek, beszámolóknak, amelyek a Kőrösi-programban nálunk tevékenykedők munkájáról szólnak, hogy ezzel is tovább gyűrűztessük azt a tudást, amelynek egyelőre magyar egyesületeinknél még híján vagyunk.

Nagyobb nyilvánosságukat szolgálva lapunk a hozzánk érkezőknek, Ilonáknak, Sándoroknak, Ildikóknak, Ferencnek Pétereknek, Jánosoknak és minden más nevének a megtisztelő Kőrösi előnevet adományozza. És reméljük, mindenütt, ahol megfordulnak igaz magyar vendégszeretettel fogadják őket, hogy a magyarokat felfedez és segítő munkájukat közös hasznunkra eredményesen végezhesék.

A szerkeszt

Kőrösi Csoma Sándor-program a magyarság asszimilációjának visszafordítására

<http://mno.hu/hatarontul/igy-forditanak-vissza-a-magyarsag-asszimilaciojat-1281603>

Semjén Zsolt szerint a magyarság megmaradása szempontjából nem elég egy erős Magyarország, az erős Kárpát-medencei szervezettség, hanem kulcsfontosságú a diaszpóra magyarságának megtartása is. Erről a nemzetpolitikáért felelős miniszterelnök-helyettes Budapesten beszélt, amikor megnyitotta az idei Kőrösi Csoma Sándor-programot a Magyarság Házában. Azt mondta, a magyar nemzet egyesítése szempontjából kulcsfontosságú a programban közreműködő fiatalok munkája, a diaszpóra szempontjából ugyanis sokszor az utolsó pillanatban vannak. A magyarság nem azért lett világnemzet, mert azzá szeretett volna válni, hanem világháborúk, leverett forradalmak következményeként alakult így. "Ha már világnemzet lettünk, az abban rejlő pozitív lehetőségeket ne hagyjuk veszendőbe menni" - hangsúlyozta. A kormányfő helyettes felidézte: amikor a Magyar Diaszpóra Tanács gondolata felmerült, megkérdezték a magyar szerve-

zetek vezetőit, hogy mi segítene leginkább. Ezután született meg 2011-ben a Kőrösi Csoma Sándor-program gondolata. A programnak akkora sikere volt, ami őt is meglepte - jegyezte meg Semjén Zsolt, hozzátéve: először ötvenen, talvaly és az idén pedig már százan utazhatnak. Azoknak, akik most utaznak a magyar közösségekhez, az a feladatuk, hogy a gyökerében emigráns szervezetekből olyan magyar szervezeteket hozzanak létre, amelyekben a kint élők, és azok is, akik pár évre tanulni, dolgozni mennek, egyfajta otthonra lelhetnek - mondta.

Közösségi oktatás

Semjén Zsolt két változást említett az elmúlt időszakhoz képest a külföldi szervezetek véleménye alapján: a déli féltekén májustól október végéig, az északon augusztustól május végéig tart majd a misszió, a kinti tartózkodás kilenc hónapos lehet, s míg korábban a tengerentúlra fókuszáltak, most jóval nagyobb hangsúllyal jelenik meg az Európai Unió. Elmondta: idén Kanadába 16-an, Amerikába 21-en, Európába 38-an utaznak, Latin-Amerikában 11-en, Dél-Afrikában egy, Izraelben és Új-Zélandon két-két, Ausztráliában kilenc fiatal segíti a magyar közösségeket. A kinti magyarok legfontosabb kívánsága az volt, hogy az oktatás náluk is megvalósulhasson.

Visszafordítani az asszimilációt

Potápi Árpád János nemzetpolitikai államtitkár elmondta: idén 372-en jelentkeztek a programra, és közülük választotta ki két bizottság a kiutazókat. Reményei szerint a program segítségével megállíthatók, adott esetben vissza is fordíthatók az asszimilációs folyamatok ezen közösségek-nél. Jelezte: párhuzamosan augusztusban elindul a Petőfi Sándor-program, amelynek célja hasonló, de elsősorban a Kárpát-medencére és a monarchia egykori országaira koncentrálnak. A programra a 20. évét betöltött, büntetlen előéletű magyar állampolgárok jelentkezettek, akik legalább középfokú végzettséggel rendelkeznek, kiemelkedő és a magyar diaszpóra számára kiválóan hasznosítható a szakmai felkészültségük és/vagy közösségszervező, hagyományörző tevékenységben vesznek részt. A program célországai között új helyszíneként Ciprus, Görögország, Olaszország, Portugália és Spanyolország szerepel az idei évben. A harmadik alkalommal, egymilliárd forintot keretel meg-hirdetett program célja a diaszpóra magyarságának megszólítása, nemzeti identitásának megerősítése, a közösségi és kulturális élet megszervezése, fejlesztése.

Külföldi magyarokat szervező csoportot
alakított az MSZP

<http://magyarhirlap.hu/cikk/802/>

Ujhelyi István szocialista európai parlamenti képviselő kezdeményezésére megalakult az MSZP külföldi magyarokat szervező csoportja. Az első, úttörőnek számító külföldi magyar pártcsoport fogja koordinálni a határon túli váro-

sokban megalakuló hasonló közösségek munkáját és működését.

Hivatalosan is megalakult a Magyar Szocialista Párt külhoni magyarokat szervező csoportja, a pártszervezet létrehozását Ujhelyi István európai parlamenti képviselő kezdeményezte. Az alapítók névsorában egyelőre Brüsszelben dolgozó fiatal szociáldemokraták szerepelnek, de céljuk, hogy mind többeknek és minél szélesebb körben politikai otthon tudjanak teremteni távol Magyarországtól. A külhoni csoportok hálózatának kiépítése része annak az érdekvédelmi programnak, amelyet Ujhelyi István indított el a napokban. A szocialista politikus által meghirdetett „Hazaváró-programban” a képviselő többek között vállalta a külhoni magyarok, ezen belül is a gazdasági okokból külföldre távozó, többségében fiatal érdekképviseletének megteremtését, illetve politikai képviseletüket a brüsszeli uniós intézmények, de a hazai, budapesti kormány felé is.

A brüsszeli MSZP-csoport vezetőjének a Párizsban nemrég politikatudományi diplomát szerzett Hegedűs Orsolyát választották meg, aki jelenleg politikai tanácsadóként dolgozik az Európai Parlamentben. A most létrejött brüsszeli szervezethez az MSZP tagjai mellett a külföldön élő magyarok pártoló -, és támogató tagjainak csatlakozását is várják az online-közösséghez, amely a szándékok szerint részese lesz a magyar baloldal megerősítésében.

Forrás: msp.hu

Békássy N. Albert, lapunk főmunkatársának levele a Svédországi Magyarok Szövetségének elnökéhez

A DunaTV tegnap esti híradója Semjén és Potápi atyánkfiai közreműködésével világgá szórta az általad már Tångagärdeben beharangozott hírt: Európába indulnak az ösztöndíjas, jól felkészült magyar fiatalok félesztendő kiküldetésükre.

Sajnos a TV-ben Svédországról konkrétan nem történt említés, de tudtommal vagy 3 - 5 személyt várunk az idén. Ezért merészkedem levelemmel zavarni, feltételezve, hogy ide a "déli végekre" is juthatna valaki(k), aki(ke)t szívesen pártfogolnék társadalmi-közéleti- és szakmai kapcsolataim révén. Szívesen felajánlom jószolgálati tevékenységemet és bevonám az illető(ke)t egyházi és sajtótevékenységünk körébe. Természetesen távol áll tőlem annak a gondolata is, hogy belekontárkodnék a magyar klubok munkájába.

Szíves megértéssel számolva, baráti köszöntéssel:

Albert

Részlet Bihari Szabolcs a Svédországi Magyarok Országos Szövetsége SMOSz elnökének leveléből

„A 2015/2016-os periódusra öt ösztöndíjast kapunk Svédországba. Négy körzetben fognak dolgozni, Stockholm és környéke, Göteborg és környéke megosztva Oslóval, Halmstad és környéke, valamint a déli félteke Lund központtal. Megkaptuk az ösztöndíjasok névsorát, CV-jét és bemutatkozó leveleiket. Az a véleményem, hogy szakmailag nagyon felkészült fiatalok kerülnek majd hozzánk. A novemberi Diaszpóra Tanácson megfogalmazott európai kérelmeket figyelembe véve, az ösztöndíjasok kint tartózkodását 2015 szeptember elsejétől 2016 május 31.-ig hagyták jóvá. Ez azt jelenti, hogy munkájuk lefedi az itteni közösségi munka teljes idejét.

Amint látod, a déli féltekében is gondolkoztunk, tehát lesz egy ösztöndíjas, aki fölállásban nálatok fog tevékenykedni. Mindegyik ösztöndíjasnak én leszek az országos mentora, mert szükség van/lesz arra, hogy munkájukat, feladataikat össze-

hangoljuk, de mindegyiknek **házunk tája**

lesz egy helyi mentora, a

Ti estekben Mészáros Márta a lundi egyesület elnöke. Nagyon köszönöm felajánlásod, biztosan élni fogunk vele. A cél az, hogy az ösztöndíjasok ittlétét a lehető legjobban tudjuk hasznosítani.

A részletekre később visszatérek, addig is barátsággal üdvözöl .

Szabolcs

A legszebb magyar szó

*Ismergetjük, tanuljuk egész életünkben
anyanyelvünket is,
ezt a sokszínű, sokarcú csodát. S minél jobban
megismerjük,
annál szebbnek, gazdagabbnak, csillogóbbnak látjuk.*
Lőrincze Lajos

n-nzsóka

Felmérések mutatják, hogy a magyarok általában olyan szavakat tartanak szépnek, amelyek jelentése jó érzelmeket kiváltó, mint az álom, a szeretet és a pillangó. A külföldiek, akik nem ismerik szavaink jelentését, csupán a hangzásuk alapján ítélik meg. A 2000-es évek elején megrendezésre került nemzetközi szóversenyen, a különböző országok legszebben csengő szavait választották ki olyan önkéntesek, akik nem beszéltek az adott nyelven. A résztvevők ott a **cip f z t** kiállították ki a legszebb magyar szónak.

Néhány évvel ezelőtt a Balassi Intézet ismét indított egy hasonló kutatást, ahol magyarok is szavazhattak. A cipőfüző azonban még így is bekerült az top 10-be, a kilencedik helyen végzett, és édes hangzásának titulálták.

Egy harmadik versenyen a legviccesebb magyar szavakat keresték. Turisták véleménye alapján a **bocsi** és a **cip f z** végzett az első két helyen.

Az utóbbit, mint rendkívül népszerű szót angol kiejtés szerint is leírták, így tényleg vicces: **tsipoeffhewzoe**.

Lesz-e svéd szoba

Az AranyosSziget Gyermek és Ifjúsági táborban

Nick Ferenc,

az Adrianus Alapítvány (adrianus.alapitvany@gmail.com) keretében működő Magyar Kultúra Lovagrendjének alapítója levélben tájékoztatott az állami támogatásban nem bővelkedő intézmény gondjairól. Tette ezt azért, mert alapító tagként gondjaiban osztoznom kell, és azért is, mert Skandináviában immár számosan viselik a Magyar Kultúra Lovagja megtisztelt címet, akiknek segítségére számíthat.

Levelezés az AranyosSziget Gyermek és Ifjúsági tábor megsegítése érdekében

Tájékoztatásul

Ezekben a hetekben igen nagy nyomás nehezedik ránk. Tudom, hogy nem kell feladni a csüggedéssel, de szinte lehetetlen helyzetbe hozott bennünket egy embertelen, lélektelen döntés.

Holnap kell mennem a megyei Magyar Vidékfejlesztési Hivatalhoz tárgyalni a megoldásról, mert mi szerintünk minden szabályt betartottunk, ők pedig nem tudnak semmit felmutatni a maguk igazolására, csak a hatalmas gőgjüköt. Kilitásba helyeztem, hogy ha nem sikerül, éhségstrájkjal fogom ki-kényszeríteni igazam.

Úgy gondolom minden normális ember megérti, hogy a romaprogramjára oly büszke országunkban nem engedhető meg, hogy az uniós pályázat szerint kapott pénz 80-85%-át az állam rabolja el. Mi pedig a 15 %-ból működtessünk faluházat öt éven át egy cigányfaluban.

Ezen dolgok rendezésében újonnan avatott László és segít egyik kapcsolata útján.

Az AranyosSziget Gyermek és Ifjúsági Tábor szeretettel, finom ételekkel és italokkal és szépséges környezettel várja az emigrációból a fiatalokat. Első lépés az építkezés befejezése. Május 23-án az V. Magyar Világtalálkozó első eseménye lesz. Dr. Tanka László lovagtársunk buszt is szervez a fővárosból is. A második lépés, a berendezés ezt már valóban csak adakozásból tudom megoldani. Jó lenne, ha lenne pl egy "skandináv szoba" ezen belül 4 ágy 1 asztal, 4 szék, 1 szekrény. Az IKEA árakat ismered. Megvinném, ez lenne jelképesen a skandináviai magyarok szobája.

Küldöm a banki adatokat, Maros Miklós lovagtársunknak már elküldtem korábban.

A banki adatok:

Bankszámla tulajdonos neve és címe:

Adrianus Alapítvány a Falvak Kultúrájáért, 1134 Budapest, Gidófalvy utca 29. Bank neve és címe: Budapest Bank Zrt. Nyugati téri fiók, 1131 Budapest Nyugati tér 4-5. SWIFT/BIC kód: BUDAHUHBIBAN; HU88-10103104-39629722 -00000002

Barátsággal Nick Feri

Válaszlevelem:

Kedves Feri!

Tájékoztató leveledre felszólítottam skandináviai lovagjainkat segítsenek: legyen skandináv szoba!

Aniszi Kálmán és Kovács Ferenc lovagtársam tájékoztatott, hogy tettek bizonyos lépéseket, amelyekről tudomásod van.

Lovagtársammal, Békássy doktossal a SMOSZ-hoz fordultunk. Bihari Szabolcs szabolcs.bihari@telia.com elnök válaszából idézem:

„A skandináv szoba ötlete nagyon jó. Amint bizonyára tudod, van egy egyesületünk, a Svéd-magyar Segélyszervezet, akik évente több teherautónyi szállítmányt küldenek a Kárpát-medencében, elsősorban kórházi és iskola felszereléseket. Hogy ilyesmiben is tudna segíteni, azt nem tudom, de megéri, hogy megkeresd.

Az elnök-mindenes neve Budai Gábor, email címe : gabor.budai@tyfon.com. Csak a szállítás költségét kell téríteni.

Sok sikert kívánok, barátsággal üdvözlök – Szabolcs”

Budainak Békássy Albert is írt. albert.bekassy@comhem.se

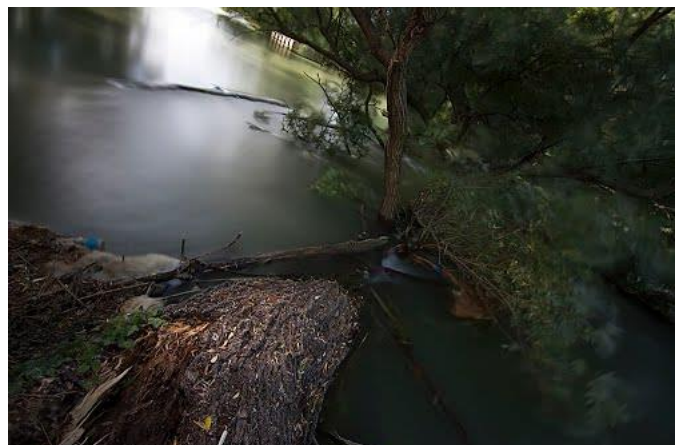
Budai Gábor, elnök úrnak

villámpostacímen gabor.budai@tyfon.com

A Svéd-Magyar Segélyszervezet

T. Elnök Úr, Kedves Gábor!

Bihari Szabolcs és Tar Károly lovagtársam biztatására fordulok Hozzád, annak ellenére, hogy vajúdtam Rád terhelhet-e még egy gondot. A jó tanácscon túl összefogva gyakorlati segítségnyújtással szeretnénk valamit tenni kultúrával az ifjúság jövőjéért jelszóval.

Mi Tar Karcsi barátommal ill. Bíró Gulyás Katalin, Mór László, Tóth Ildikó (és néh. Bartha Istvánnal és másokkal) együtt Svédországból u.i. a Nick Ferenc alapította Kultúra Lovagrendje lovagai vagyunk <http://www.alkotohazak.shp.hu/hpc/web.php?a=alkotohazak&o=Km3oBI3vIb>. A lovagrend tevékenységéről a média is gyakran beszámol – utóbb Nick Ferivel készült interjúban <http://www.haromhatar.hu/index.php/hirek/berreg-hirei/3636-kulturaval-az-ifjusag-jovojeert-a-berreg-misszionariu-saval-beszeltunk>. Feri 20 éves életminőség és kapcsolatfejlesztő munkáját mi is támogatjuk, kiemelten a beregi, valamint határon túli és külföldi gyermekek találkozását elősegítő AranyosSziget gyermek és ifjúsági tábor építésében.

Jó reményünk szerint ennek megvalósításával a svédországi magyar ifjúság is nem csak szellemi nyereséghez juthatna, de élne a hasznos anyagi, egyéni és közösségi fejlődés lehetőségeivel. Az Aranyos-sziget tábora vonzóvá és könnyen elérhetővé válhatna svédországi fiataljainknak azzal, hogy térítésmentesen/vagy minimális költséggel járó tisztességes elhelyezést biztosíthatnánk ott, ahová aligha vezetnek nagy turista körutak. Egyszerűen ablakot nyithatnánk arra a kedves, de különleges anyaországi világra, amelyben felmutathatnánk a magyar és egyetemes kultúra évszázados – máig megtartott értékeit.

Ennek első lépése a tábor építkezésének mostanra befejezett időzítése. Május 23-án ott kerül sorra az 5. Magyar Világtalálkozó első eseménye és Dr. Tanka László lovagtársunk a fővárosból buszt is szervez a táborlátogatóknak.

A második lépés pedig a berendezés megoldása. Ebben kérem tulajdonképpen szíves támogatásodat. Mi egy jelképes skandináviai magyarok "skandináv szoba" ötletét szeretnénk megva-

lósítani. Arra gondoltunk - **házunk tája**

mondjuk 4 (2 emeletes?)

ágy, 1 asztal, 4 szék & 1 szekrény lenne a berendezés. Az IKEA árakat ismered, de ha a megszokott módon segíthetnétek, pl. az egészségügyben – vagy egyebütt levitézlett megfelelő bútorokkal - akkor már csak a szállítással kellené bajlódnunk. Van-e tudomásod elsősorban ilyen jellegű lehetőségről? Természetesen az IKEA féle alternatívára is tippelhetsz – ha ismersz potenciális anyagi támogatót.

Előre is köszönöm jóindulatú ügykezelésedet, szíves választodat kérem és várom.

Budai válasza:

Svéd-Magyar Segélyszervezet elnökének levele

„Mi a Segélyszervezet küldünk Magyarországra kórházi és iskolai felszereléseket de a fuvart mindig a fogadó fizeti. Bútorok szinte mindig vannak, tehát asztalt, széket, szekrényt tudnánk küldeni de vendégszobába való ágyat sajnos nem, mivel mi legtöbbször kórházi ágyakat kapunk. A Segélyszervezetnek nincs rá lehetősége, hogy saját költségén elküldjön felszerelést mi is jelenleg válaszra várunk magyar hivataloktól, hogy fizetik-e a segélyszállítmányok fuvardíját.

Ha igen választ kapunk, akkor tudunk küldeni az ágyon kívül minden más bútorfélét, de ha nem kapunk pozitív választ sajnos nem tudunk segíteni. Az egyetlen megoldás akkor egy gyűjtő számla nyitása ami finanszírozná IKEA bútorok magyarországi megvásárlását.

Megpróbálunk segíteni, de hogy erre mikor lesz lehetőségünk azt nem tudjuk megmondani.

Üdvözlettel Budai Gábor”

Megküldtük levelünk a Svédországi Magyarok Ifjúsági szervezetének is, felszólítva, hogy vegyenek részt az akcióban.

Titkár: Bitay Zsolt - astarott73@gmail.com

Válaszuk még nem érkezett.

Részlet az Adrianus Alapítványnak írott levelünk-ből

Mit tehetnénk még? Jó volna, ha megfogalmaznád konkrét kéréseidet és a lehetőséget a bútorok szállítására. Bizonyára megszervezhető a segítségnyújtás, ha továbbra is ügyködünk. Kérlek, hogy nyomósítsd leveleddel, konkrét igények sorolásával kéréseiteket/kérésünket a megadott címen.

Barátsággal: Károly és Albert

ÖSSZEFGÁSBAN AZ ERŐ!

Reméljük sikerül a svédországi magyar ifjaknak hozzáférhető és vonzó megoldást szerezniük, amikor az anyaországi lehetőségekkel élve mindenki jól járhat kölcsönösen bekapcsolódva a magyarság nemzetközi vérkeringésébe.

Fruzsina marad Svédországban

A szellemileg sérült Wilhelm Fruzsina édesanyja és édesapja halála után Hajdúnánáson élő nagynénjéhez került, aki 18 éves koráig gondját viselte. 2012-ben a már nagykorú lány Svédországba utazott anyai nagynénjéhez, Ruff Ágneshez. Két és fél éve él Malmöben. Ruff Ágnes félállásban dolgozik, komoly anyagi nehézségekkel küzd, miközben rengeteg kiadása van. Hogy anyagi helyzetük rendeződjön, és Wilhelm legálisan élhessen Svédországban, 2012. október 26-án kérelmezték a tartózkodási engedélyt. Az elutasító végzés először 2014 áprilisában érkezett meg, ősszel a fellebbezésüket is elutasították.

A nyolcéves gyerek szellemi szintjén élő lány helyzete nem egyszerű: 31 hónapja kikerült a magyar és – jórészt – a svéd juttatásokból is, az egyetlen pénzügyi segítség, ami jár neki, az a svéd viszonyok között nagyon keveset érő fogyatékosági támogatás, havi 1550 svéd korona.

Ügyéről, amely érthetetlen embertelenséget mutatott, olvashattunk a magyar és a svéd sajtóban is. Végül mindkét országban miniszteri magasságokba jutott és hála az illetékesek józan gondolkodásának, megnyugtató megoldást nyert.

Szijjártó Péter külgazdasági és külügyminiszter sajtótájékoztatóján kiemelte: Magyarország emberi kérdésként kezelte Wilhelm Fruzsina ügyét, de mivel a svéd hatóságok pénzügyi kérdésként

tekintettek rá, pénzügyi megoldást kellett találni. Emlékeztetett: a svéd hatóságok világossá tették, nem tudnak elfogadni olyan megoldást, amely költségvetési terhet jelentene országuknak.

Sikerült bejelentett munkahelyet találni Svédországban az értelmi sérült Wilhelm Fruzsinaéknak, hogy továbbra is ott élő nagynénjével maradhasson - jelentette be a külgazdasági és külügyminiszter Budapesten.

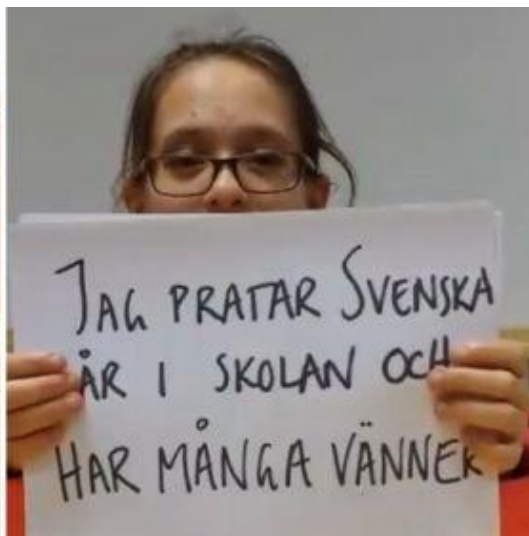
Nagynénjének svédországi cége alkalmazza az értelmi sérült lányt, a vállalkozás pedig magyarországi megrendeléseket kap majd.

A tárcavezető kifejtette: az első javaslat az volt, hogy azt az összeget, amelyet a jogszabályok alapján a magyar hatóságoknak biztosítaniuk kellene Wilhelm Fruzsina számára, felajánlották Svédországnak. A lány mintegy havi 47 ezer forintot kapott volna árvaellátásként Magyarországon, de ez alatta marad annak a havi bruttó 223 ezer forintos bevételnek, amely a svéd hatóságok szerint minimálisan szükséges a fenntartható élethez Svédországban - magyarázta.

Szóba jött az a megoldás, miszerint ha Wilhelm Fruzsina bejelentett munkahelyet szerez Svédországban. Nagynénjének van egy vállalkozása, amely műanyagtermékeket állít elő: a legjobb megoldásnak az tűnt, ha ez a cég alkalmazhatja Wilhelm Fruzsinaét, ehhez viszont több bevételre, megrendelésre volt szüksége. Ezért olyan vállalatokat kerestek, amelyek e cég megrendelői lehettek. Két vállalatot találtak, amelyek révén évi 15 ezer euró bevételhez jut a cég, ami megteremti a fedezetet Wilhelm Fruzsina bejelentéséhez és alkalmazásához.

A miniszter arra is kitért, hogy Wilhelm Fruzsinaéknak hamarosan haza kell jönnie Magyarországra, így elvégezhetik az adminisztrációs teendőket, majd utána a lány visszatérhet Svédországba. Kijelentette: Magyarország egyetlen állampolgáráról sem mond le, ha

nem sikerült volna megoldást elérni Svédországban, akkor természetesen itt gondoskodtak volna Wilhelm Fruzsinaékról, de az igazi megoldást a családi környezet jelenti, amely jobb, mint az intézményi ellátás.

<https://www.facebook.com/HUNSOR.online/photos/>

Sepsiszentgyörgytől Zlatánig

Húsvét előestéjén a Sydsvenska terjedelmes írásban méltatta Béres Istvánt! Olyan üzletemberről van szó, akiről azt tartja a közvélemény, hogy a semmiből is pénzt csinál. Lapunkban előszeretettel írtunk olyan svéd-magyar, vagy magyar-svéd honfitársainkról, akik az irodalmi, a zenei, képzőművészeti alkotói és a közélet kiválóságai. Dicséretes üzletemberünk nem sok van, mondhatjuk ritka, mint a fehér holló. De mostanában igencsak felment az értékük, hiszen továbbra is a pénz beszél, főleg angolul „money talks”, miközben a karaván - ha éppen nincs szaga, de - halad, a kutya pedig megugatja az idegeneket... Akárhogyan is van, Béres István a mi emberünk. Felkerestük székhelyén, a malmói kikötőkörnyéki korszerű, csupa üveg irodaházban, hogy életéről többet, és Mikz AB nevet viselő vállalatának munkájáról minden hasznosíthatót megtudjunk.

- Hol kezdjem? 1972-ben születtem Sepsiszentgyörgyön. Székelyföldről, a mai Romániából jöttünk. Politikai menedékjogot kaptunk. Édesapám kereskedelmi osztályvezető volt, édesanyám a kórházio gyógyszerárban dolgozott. Édesanyám testvére magyar tanár volt Kolozsváron. 1986 augusztusában érkezünk Svédországba, tizennégy éves voltam. Rá két hétre, Kristianstadban engem beraktak az iskolába, a hetedik osztályba. Senkivel sem tudtam beszélni. A művelt iskolaigazgatóm tudott néhány szót magyarul és románul is, de volt egy tanárom is, aki sem magyarul sem svédül nem tudott jól. Ezen kívül volt egy anyanyelv-tanárom. Akkor olyanok tanították a magyar anyanyelvet, akiknek nem volt tanári képesítésük.

Ebben a jó az volt, hogy néhány hónap alatt rákényszerültem svédül beszélni. Az iskolában én voltam az egyedüli bevándorló. Ha valaki valamit mondott, nem érttem semmit, csak néztem rá és mentem tovább. Félték tőlem - hiszen olyan voltam, mint egy filmbeli bérgyilkos - aki csak megnéz valakit és rezzenéstelen arccal, szótlánul továbbmegy. A testvérem gimnáziumi korban járt, őt berakták egy nyelvtanfolyamra. Ott megtalálta a magyarokat és a románokat, azokkal barátkozott egy esztendő múlva is. Engem pedig bedobtak a mély vízbe: tessék úszni – bár nem kérdezték, tudok-e. Kijártam a hetedik, nyolcadik, kilencedik osztály. Közben dolgoztam. Takarítottam.

- Úgy tudjuk, majd mindenik bevándorló ilyenformán kezdti itt a pályáját.

- Úgy kezdtem, hogy iskola után és hétvégeken elmentem takarítani, hogy egy is pénzt összeszedjek. Betársulva az első üzletbe bevándorló ismerőseimet segítettem, munkájukkal társam elégedett volt. Többnyire olyan képzettséggel rendelkező feleségek voltak, akik miközben nyelvtanfolyamra jártak, nyelvismeretük hiányában más munkát nem kaphattak. De sikerült elintéznünk, hogy hivatalosan is munkát vállalhattak nálunk. Így aztán mindenki elégedett volt, az üzlet pedig fellendült. A gimnáziumi oktatással járt a nyári gyakorlat is. Ott gyakorolhattam a svéd nyelvet is. Mindig érdekelt a zene, 1996-ban egy félévre a Skivlagret vállalatához kerültem, lemezeket árultunk. Két évvel később társtulajdonos lettem: Karlskronában megvettem egy üzletüket.

Béres István

Kilátás az irodaházból

Házumk tája

A Béres család a kezdetekkor

Aztán megvettem még kettőt és 2004-ben már vagy huszónöt üzletben, 250 emberrel felépítettem a legnagyobb skandináviai üzletláncot. Amikor az üzletbe bekerültem, láttam, hogy minden városban volt egy két eladóhely, de soha sem dolgoztak együtt. Az eladandó CD-eket a világ legnagyobb szakvállalataitól vásárolták és azt vették, amit kaphattak mégpedig jó pénzért. Az egyedi kisüzletek nem válogathattak, nem volt hatalmuk máast kérni, azt árulták, amit kaptak. Közben az elektronika világa Svédországban csúcspontot ért el, mindennaposá vált a fiatalok körében a számítógép és maroktelefon használata. Azokkal egyszerűen otthon – bár nem legálisan – de, ingyen egymástól (később a hálóról) lekoppintották a zeneszámokat. Másoltak. Körülnéztem más szakágakban is, hogy csinálják? Üzleteinket főleg fiúk látogatták, az eladók is fiatal emberek voltak. A nálunk nem található lemezekért másfelé kellett irányítaniuk a vásárlókat. Rájöttem, hogy nem a mi dolgunk megmondani a vásárlóknak, hogy milyen zenét hallgassanak, hanem az, hogy kiszolgáljam az igényeiket. Bővítettem hát a választékot. Lányokat alkalmaztam minden üzletünkben, akik izléses öltözékben, az addigiaknál sokkal kellemesebb légkört alakítottak ki.

Persze, nem volt kezdőtökém. Bementem egy nap a bankba és kölcsönt kértem. Találkoztam egy rendes emberrel. Meghallgatta a terveimet, kérdeztem mennyivel segíthetnek. Jó, kölcsön, de kérdezte, mi a fedezetem. Még iskolába jártam, de mondtam, hogy a szüleim és a testvérem dolgoznak. Ha kevés, akkor másnap ismét jöhetnek másféle tervekkel. A bankigazgató felfogta, hogy tele vagyok megvalósítható elképzelésekkel, hát segített. Emberileg megbízott bennem, családtagjaimat elfogadta kezesnek. Azóta is jó barátok vagyunk. Folyamatosan segített, megvolt az alaptökém.

Megvettem egy másik vállalatot is és megkezdtem az üzletlánc kiépítését. Az első szakaszban üzlettársammal együtt tizenegy lemezboltot nyitottunk dél-svédországi kisvárosokban. Az elgondolás egyszerű volt. Olyan gyártóktól vásároltunk, ahol a fiatalok által kedvelt lemezeket kaptunk.

Az iskolákban már volt szélessávú hálós bejárat és az Internetről a tanulók könnyen letölthették a számukra érdekes zeneszámokat. Így, sajnos az említett svédországi elektronikai műszaki csúcspont, hosszútávon ellenünk dolgozott:

az üzleti lemezvásárlás mindinkább csökkent. Óriási ráfizetéssel zártuk 2004-ben az évet. Döntenünk kellett, hogyan tovább: vagy újra befektetjük a korábbi nyereséget sikeres jövőbeni működésünk reményében, vagy leépítjük a vállalatot – magyarán csődöt jelentünk. Üzlettársam nem vállalta a kockázatot, egyedül maradtam. Azt mondtam, hogy annyi emberünk van, aki a mi munkánkból él, nem hagyhatjuk cserben őket. A szüleimtől tanultam: akin segítesz, az viszszeadhat! Átszerveztem az egész üzlethálózatot 14 és fél év után: ahol kellett csökkentettem a személyzetet, hét üzletem marad.

A franchise (francia eredetű angol szó) módszert alkalmaztam: egy szerződéses kapcsolaton alapuló együttműködési formát, amelynek során a franchise-átadó (franchisor) egy értékkel bíró név, általában bejegyzett védjegy, valamint egy hozzá tartozó, értékkel bíró üzletviteli tapasztalat használati jogát adja át, a franchise-átvevő (franchisee) pedig díj fizetésére köteles. Ezzel az eladók váltak érdekeltté és úgy viszonyultak a munkához, mintha saját üzletük lett volna. A szükségletnek megfelelően rugalmas nyitvatartási időt vezethettek be, például nagy melegben, vagy gyér forgalom esetén az alkalmazottak hazamehettek és akkor pótolhatták a kiesett munkaidőt, amikor erre szükség volt. Ilyenformán újra indultunk, a központból irányítottam őket, segítettem a bankokkal való kapcsolatukat, korszerű felfogással kialakítottuk az üzletek közötti szorosabb kapcsolatot. Ha láttuk például, hogy egyik-másik lemeznek nem nagy a kelleltje az egyik üzletben, átszállítottuk oda, ahol inkább vevőre talált. De sajnos az eladásaink így is egyre csökkentek. Az Internet világa Svédországban csúcspontot ért el, az illegális másolás annyira elterjedt, hogy már csak kevesen vásároltak CD-lemezeket. Ez maradandó gond ma is, amíg például Németországban még mindig 80 százalékban lemezeladással folyik a zeneszámok terjesztése. Ott ez bevált szokás. Ebben az országban az a felfogás terjedt el, hogy a hálóról minden ingyenes kell, hogy legyen. Nagy vállalatoknak sokmilliárdos bevételük mellett ez nem okozott gondot. A magánvállalat fogalma átértékelődött a XXI. században. Hiába birtokolják magánszemélyek, működésük óhatatlanul kihat környezetükre, ami miatt a civil társadalom jogot formál arra, hogy beleszóljon tevékenységükbe. Ilyen vonatkozásban a nagy cégek legitimációs válságba kerültek, azaz a társadalmi reakciók nyomán rádöbbenek arra, hogy megítélésük ingataggá vált. Ma már szinte képtelenség üzleti megfontolásból vagy a társadalmi felhatalmazással bíró kormányzatokkal összefogva, hatalmi pozícióból legitimálniuk tevékenységüket. Arra kell törekedni, hogy a lehető legszélesebb körű párbeszéd alakuljon ki a környezetükkel, ha talpon - azaz piacon kívánnak maradni. Ez a célunk például az applikációval, hogy a mobil médiafogyasztást a felhasználók széles köre számára előfizetési díj nélkül könnyűvé és egyszerűvé tessék, amivel integráljuk a legkorszerűbb műszaki megoldásokat az alkalmazásban. Ebben van a kis vállalkozók hatalmas jövőbeni szerepe.

- Magyarországon most alkotnak törvényt az internetes dolgok rendezésére. Hogy tudtál mégis fennmaradni ebben a kedvezőtlen helyzetben?

- Magyarországon szolgáljon a svédországi minta: a zeneszámok lemezes terjesztésének haszna egy-két év alatt egyre rosszabb lett. Ugyanakkor a folyamatos adatátviteli techno-

A Bérés család egy ünnepi alkalomkor

lógia lehetővé tette az ingyenes kereskedelmi zene szolgáltatását a nagyközönség számára. Daniel Ek alapította a stockholmi - Spotify néhány milliárd dollárra értékelt céget – amely naprakészen azonnal elérhetővé teszi a világ szinte összes zenéjét gyakorlatilag a világ minden egyede számára. Ilyen körülmények közt csődöt kényszerültem jelenteni 2011-ben. Akkor, majdnem negyven évesen rájöttem, hogy még egyszer sem volt olyan munkahelyem, ahol beosztottként dolgoztam. Azt sem tudtam, hogy néz ki a világ, amikor mindig magamnak dolgoztam. Állj meg István, mondtam, lásuk, meg tud-e állni a helyed beosztottként?! Végigcsináltam a leépítést. Szerencsém volt, néhány napra rá, munkabédre hívott a CDON AB Skandinávia legnagyobb film, zene, TV-/számítógépes játék, hálós könyvek és otthoni elektronika svéd digitális vállalat vezetője. Náluk a jövedelmük 70-80 százaléka még mindig a zenéből, játéklemezek, filmek eladásából származott. Állást ajánlott. Elhatároztam, hogy egy esztendeig megpróbálok fizetésből élni. Nekem mindig az volt a hozzáállásom a munkához, hogy abban örömet leljek. Másként nem érdemes dolgozni.

- *Hogyan történt továbbiakban?*

- Úgy, hogy az év leteltével, azt mondtam elég volt. Ideje valami másba kezdenem. Akkor felhívtam Fredrik Herslow, az AktieTorget nevű 1998 óta részvényekkel, kötvényekkel és pénzügyi okmányokkal kereskedő vállalt igazgatója. Tulajdonukban volt a Brandworld / Márkesoutlet Malmö vállalat, mely márkás sportruhákat, cipőket árultak olcsón. Kértek, hogy segítsék az átszervezésben. Három nap múlva szólt Fredrik, hogy jobb lenne, ha teljesen átvenném a dolgok irányítását. Mondtam, majd meglátjuk. Arra kért menjek el vele a bankba, ott is kell segítség. Ígérte, ha a bank megbízik bennem, szeretné, ha átvenném a vállalatot. Tárgyaltunk. Egy óra múlva telefonált a bankigazgató, hogy amennyiben én veszem át a vállalkozást, folyósítja a kért kölcsönt.

- *Volt neked olyan pénzügyi hátterved, amire bizalmat szavazott a bank?*

- Közös tulajdonú vállalatról van szó, nagyjából nyugdíjas befektetésével létesült (Svenska generationsstiftelse). A banknak olyan bizalmi emberre volt szüksége, aki rábízhatták a vállalatot. Nem olyanokra, akiket az apukájuk emel az igazgatói székbe, hogy legyen valami foglalatosságuk. Viszont a cégetől nem akartak elengedni. Nagyobb fizetést ígértek, de én a magam lábára akartam állni. Közben bonyolódtak a dolgok, mert új állásomra pályázatot kellett hirdetni, amelyben független bírálók döntenek. Így történt, hogy papíron volt ugyan munkahelyem, de a valóságban nem. Éppen orvoshoz indultam, mert akkoriban valamiféle köhögés kínozott. Csengett a telefon, de nem vettem fel. Jött néhány másodperc múlva az SMS az illetőtől, hogy egy baráttól többet várt! Erre

házunk tája

aztán kapcsolatba léptem vele. Korábban egy a Skivlagret Maganiset – zenével foglalkozó folyóiratot indítottunk együtt, mintegy 400.000 példányban. A továbbiakban nem foglalkoztam ezzel, eltelt egy év, megint a segítségemet kérte. A vállalatához hívtam, találkoztunk az igazgatóval s miután beszélgettünk, szólt, hogy úgy látja az osztályvezetőnél máris több a szaktudásom. Vigasztaltam, hogy az nem baj, egy év múlva úgy is én leszek az igazgató. Tettszett a kiállásom.

- *Úgy tűnik a kereskedelemhez jól fog az önbizalom.*

- Valóban így történt így történt, 2012 áprilisában átvettem a svédországi igazgató posztját. Mellette felépítettünk saját vállalkozásokat is.

- *Konkréten mivel foglalkoztok?*

- A Danir AB-t a svédországi Dan Olofsson elektronikai magánvállalkozó alapította 1993-ban főleg belterjes fejlődés iparra összpontosítva. A részvénytársaság évi néhány billió USD forgótőkét mozgó igazgatósága Malmöben van 1400 foglalkoztatottal, aki hatalmas összegekkel támogatja az afrikai nemzetközi szociális támogatásra szorulókat. Jomagam nagymenő közismert embereknek, mint Zlatan, Messi, Levanovszki és mások népszerűsítésére biztosítunk egy applikációs csatornát a médiában, pl. okos telefonon.

A médiában minden jog az illető applikáció tulajdonosát illeti meg és az ország nemzeti nyelvén történnek a bejegyzések. Mindenki azt írhat, amit akar, a rajongók is minden cenzúra nélkül nyilatkozhatnak - természetesen az alapvető emberjogi követelmények és a tisztesség keretein belül. Nincs fajgyűlölet, vagy más a normáktól eltérő erkölcsértő anyag. Két éve építettük ezt a vállalkozást, nem reklám. Négyszáz millió koronát fektettünk bele és szépen terjeszkedünk. Most például Lengyelországban fejlesszük a tevékenységünket. Ma már létezőnk Angliában, Írországbán, Indiában, Spanyolországban, Franciaországban, Brazíliában és Dél-Afrikában. 2014-ben átvettem az össze országokban az igazgatóságot. Ezután következik a skandináviai környék Dánia, Norvégia, Finnország. Később Magyarországra is eljutunk. Pillanatnyilag mintegy 200 személyt segítünk és biztosítjuk közléseikhez ezt a fajta műszaki lehetőséget. Mindez a demokrácia szabályainak betartásával történik, hiszen nem mi írjuk, és nem bíráljuk felül a közléseket.

Find and follow your favorites

- *Olyannak képzelhetjük el ezt a szolgáltatást, mint amit a távirati irodák tesznek, amikor információikat továbbítanak. Csak-hogy itt nemcsak szöveg vagy kép, hanem hang-, filmanyag is áll a megrendelők rendelkezésére. Tetszik neked ez a munka?*

- Nagyon is tetszik. Ezért csinálom kedvvel. A jó munkához erre mindig szükség van.

Albert Károly

Miért nem viselheti a Vilnusi egyetem alapítója nevét?

Tavaly májusban jártam Litvániában, feleségem szülőföldjén.

Litvánia az Eurózána 19. teljes jogú tagállama Északkelet-Európában, a Balti-tenger partján egyike a három balti államnak, olyan jó egyórás repülőútra Koppenhágától. A távolság ugyanakkora, mint Stockholmig, csupán ellenkező - délkeleti irányba. Hivatalos neve Litván Köztársaság (litvánul Lietuvos Respublika, Lietuva), északról Lettország, délkeletről Fehéroroszország, délről Lengyelország és délnyugatról Oroszország Kalinyingrádi területe határolja. Az Európai Unió társult tagja lett 1995-ben, a Kereskedelmi Világszervezet 141. tagja 2001-ben, majd 2004 márciusában a NATO és májusban az Európai Unió teljes jogú tagja.

Litvánia 1990. március 11-én elsőként kiáltotta ki függetlenségét a volt szovjet tagállamok közül - ötven éves megszállás után - a kommunistaellenes függetlenségi mozgalom, a Sajūdis vezetésével. Vilniusban a szovjet ejtőernyősök 1991 januárjában vissza akarták foglalni a TV tornyot és 14 litván nemzetiségű polgárt lőttek le. Az 1991. augusztusi moszkvai konzervatív kommunista puccskísérlet bukása után szeptember 6-án a Szovjetunió Legfelsőbb Tanácsa elismerte Litvánia függetlenségét, szeptember 17-én pedig az ENSZ tagja lett. Az utolsó szovjet katona 1993. augusztus 31-én hagyta el az országot. Izland 1991. február 4-én elsőként ismerte el Litvánia függetlenségét, Svédország pedig a konzulátusát elsőként nyilvánította nagykövetségé. Az Amerikai Egyesült Államok sohasem ismerte el Litvánia és a két másik balti állam szovjet megszállását. Az

országot 1993 májusában felvették az Európa Tanácsba, júliusban hivatalos pénznemévé a litas-t vezette be, amit 2014-ben €-ra váltottak.

A ma hivatalosan alig 4-millió emberrel rendelkező, önállóságára már a VIII. évszázadban oly büszke litvánok az 1219-ben létrejött Litván Nagyfejedelemség a legyelekkel 1569-ig perszonális unióban élt. Aztán a XIV. - XV. századtól kezdve majd fél évezreden át regionális nagyhatalommá vált.

Am a nemzeti önazonosságukért küzdő litvánok önértékét a lengyelek a két világháború között örökre derékba törték, amikor a nácik beleegyezésével 1920-tól -1938-ig fél Litvániát, a fővárossal Vilniusszal együtt Lengyelországhoz csatolták. E kiprovokált gyűlölködés hatására az 1579-ben magyar-lengyel-litván király Báthory István uralkodása alatt 1571. május 25. – 1586. december 12. alapított vilnusi egyetem ma sem nevezhető az alapító nevével – mert a hódító lengyelek anno dacumal 1920-ban annak nevezték el!

Pedig hát a tények, tények. Somlyai Báthory (Báthori) István (Szilágysomlyó, *1533. szeptember 27. – †Grodno, 1586. december 12.) erdélyi fejedelem (1571–1586) majd Lengyelország királya (1576–1586) és Litvánia nagyhercege, 1579-ben megalapítja a vilniuszi egyetemet

Említsük meg Békés Gáspár (*1520-†1579) ügyét is, aki a világtörténelem első agnosztikusa volt. Bölcseleti kételkedéssel viszonyult a vallási kérdésekhez, felfogása szerint hiányzik a biztos tudás Isten létéről. Amennyiben kommunista iskoláztatásunk alatt hallottunk is róla - első magyar istentagadónak titulálták - bár életfelfogása aligha azonosítható az istentagadással (ateizmussal). A Tordai Országgyűlésről 1568. január 6-13, amikor a világon elsőként törvénybe iktatott vallási felekezetek egyenlőségébe az agnoszticizmus is belefért! Békés Gáspár fővezér volt Báthory István 1575 – 1586 erdélyi-lengyel királysága és litván nagyhercegsége alatt.

Rettegett Iván a katonai fegyelem és a központi hatalom megszilárdítása érdekében mai felfogás szerint terrorisztikus eszközökkel lépett fel a bojárokkal és más nemesekkel szemben, majd hosszadalmas, jobbra eredménytelen háborúskodásba keveredett a svédekkel és a litvánokkal. Békés a háború fáradalmait pihelve meghalt a viharos évszázadok alatt gyakran gazdát cserélő lengyel-litván Grodnóban épült és ma Fehéroroszországhoz tartozó Báthory kastélyban. A jezsuiták döntése alapján egy agnosztikus teteme nem kerülhetett „szentelt földbe”. Így hát a máig is róla Békés-hegynek nevezett, Vilnius fölé emelkedő három magaslat egyikén - hadvezérnek járó katonai tiszteletadásal - temették el, szemben a vilniuszi székesegyházzal. Sír-

emlékműve 1838-ban összedőlt, a romok között talált sisakot és koponyáját ereklyeként a vilniuszi Történelmi Múzeumban őrzik – tavaly ottjártamban megcsodálhattam. Nyilván egyetértünk, hogy a magunkén túl, más nemzet sorsa is – enyhén fogalmazva – eléggé összetett (különösen, ha azt magyarral köti össze...)!
Dr. Békássy N. Albert

nyári történetek

Vágyakozás

Írtam Kolozsvárott a nyolcvanas években, fehér éjszakáim egyikén.

Szárnycsapásaiban a megérkezés nyugtató érzésével fészke szállt egy madár. A vörösbe hajló alkonyi ég s a végtelenbe fűrődő jegenyesor gótikus orgonája oly fenséges látványt nyújt, hogy ha nem a természet maga volna, giccsesnek érezném. Odább, a folyó túlsó partján kis erdő húzódik, valóságos madárparadicsom. Fészek fészek mellett, a fákon fenn és lenn a rekettyésben, tekintettel is nehéz egybefogni, hát még megszámlálni!

És micsoda változatosság! Az egyik alig öklömnyi, a másikban tán még egy csecsemő is elférne. Emez bársonyosan puha, amaz durva szövésű, némelyik igazi mestermű, olyik meg egyszerű tákolmány. Mégis mindegyiknek ugyanaz a rendeltetése: otthon, ahova a levegőég urai mindig hazatérnek.

A fészek: otthon, ismételve magamban. Milyen egyszerűen hangzik, mégis milyen mélységeket sejtet! Tamási Áron szerint az ember élete egzisztenciálisan összefügg az otthonnal. Azért vagyunk a világon, hogy valahol otthon legyünk benne. És ha már a világon vagyunk, valahol otthon is kell(ene) lennünk benne.

Az otthon az emberélet méltóságának a feltétele. Csak az a világ igazán emberi, amely lakóinak otthona is. Az otthonhoz való jog egyetemleges és elidegeníthetetlen, már csak ezért sem változtatható senki előjogává. Mindazáltal hány-szor volt úgy a történelemben, hogy az erőszakká durvult túlerő nemcsak az egyes embert, hanem egész közösségeket, kisebbségeket, népeket lökött odább-odább, űzött el, nem egyszer végérvényesen otthonukból. Hogy aztán - bumerángxént visszautve - az űzöből űzött legyen...

Bár a történelem nem fukarkodott esetekkel „bizonyítani”, hogy az ellenállhatatlan erőszak hívja életre az úgymond legmagasabb rendű jogot, az erőszak heroizálása sohasem vezetett jóra. Vajon remélhetjük-e, hogy - ha mégoly lassan, nehézkesen is - az erőszak felől a moralitás irányába mozdul a világ? Remélhetjük-e, hogy a túltáplált - akárcsak potenciális - erőszak végül ugyanarra a sorsra jut, mint a túlságosan felfújt léggomb: önmagát téve lehetetlenné, megsemmisül?

Úgy harmadfélszáz évvel előbb Helvétiusz úgy vélte, hogy ki-ki saját körülményeinek és neveltetésének a terméke. Ahhoz, hogy az ember maximálisan kibontakozhasson, szüntelenül javítani kell az életkörülményeit. Hogy ne védtelen kiszolgáltatottnak tudja, hanem valóban otthon érezze magát a világban.

Melyik világban? - kérdezzük önkéntelenül, mert a költő arra figyelmeztet, hogy „Egész világ nem a mi birtokunk”. Bizony nem! Talán azért is érezzük hatványozottan a magunkénak szűkebb pátriánkat, azt a helyet, ahol világra jöttünk.

Ami virágnak a napfény, folyónak a meder, fának a föld, az lehet nekünk a tájék, ahol világra eszméltünk: éltető erő, nyugtató bizonyosság. Gyermeki tisztán cseng ott fülünkben a szó, marasztalóbban bölintanak felénk a körbe futó dombok, még a szél is szelídebb, ha netán csípősebben fúj is.

Vajon magunkban hordozzuk az otthonunkat is úgy, mint a génjeinket? Lehet. Legalábbis átvitt értelemben. Hisz szűkebb pátriánk, jóval azelőtt, hogy utunkra bocsátott volna, belénk gyúrt egyet-mást az otthoni fűszerekből, sajátossá téve észjárásunkat, különös ízt s szint adva egyéniségünknek.

De az otthon nemcsak az a hely, ahol lehajthatjuk a fejünket. Mert mit ér a puha vánkos, ha a zavartalannak tűnő csend mélyén nyugtalanság feszül, vagy félelem él a lélek mélyén?

Csak a szeretet csendjében születhet meg az igazi nyugalom csendje s békéje, ahol a vágyó lélek szabadon szárnyalhat, nem kell fázósan magába fordulnia, mint a beteg kutyának pállott vackán.

A költő és filozófus Novalis szerint a bölcsélet: honvágy. Milyen igaz! Hisz mi más is lenne az életünk, mint örökös otthonkeresés (magunk keresése) és nem szűnő remény, hogy meg is találjuk. Mennyire más az ilyen teljességre törő csillápihatatlan vágy, mint az a sztoikus beletörődés, melyben már annyi tűz sem maradt a valamikori lángolásból, hogy még egy utolsót lobbanjon a lélek.

A végtelen tereken bolyongó, a mindenség titkát és benne önmagát kereső költő-filozófus háborítatlan csendjének hullámverése mintha egészen idáig érne...

Állok a rezzenetlen csendben. Az ég peremén hideg fényvel szálló nagy impresszionista, elunva játékát, lassacskán egyhangú szürkével vonja be az égi vásznat. Beesteledett. Egyegy elkésett madár igyekszik még szellős fészkeire, egyébként háborítatlan nyugalom van.

Állok a rezzenetlen csendben, s egyszer csak végig fut rajtam valami nosztalgikus borzongás - lelkem a szeretet fészke melegeire, otthonra vágyik!..

Szeretettel meghívjuk Önt, barátait a Panoráma Világklub Svéd-Magyar társklubjának rendezvényére
 Időpont: 2015. augusztus 14-16. (péntek, szombat, vasárnap)
 Helyszín: Svédország, Malmö

Programtervezet: 1. nap (péntek). Indulás Budapestről Wizzair repülőgéppel 10:40-kor, érkezés Malmöbe 12.30-kor. Szállásfoglalás. 18:30 – Vacsora svéd bodzapálinkával. Svéd-magyar zene és ének, baráti beszélgetések, bemutatkozások. 2. nap (szombat). 8:00-11:00 Reggeli. 11:00-13:00 A Panoráma Világklubokról Dr. Tanka László, a Panoráma Világklub alapító elnöke. Vendégforum érdekes emberek, érdekes történetek. Világklub vezetők bemutatkozása. A konferencia után az ebéd, ráklakoma a szabadban. Ez svédországi tradíció, országos népünnepély. A halászkörbarkájában közvetlenül a rákfogás után vásárolhatunk. Este svédasztalos vacsora. Hungarikum a magyar nóta (magyar-svéd énekesek). Baráti beszélgetések, poharazgatás. A Magyar Világtalálkozó kisfilmje: Ott ahol zúg az a négy folyó
 3. nap (vasárnap) 8:00-10:00 Reggeli. 11:00 Repülőtér
 Érkezés Budapestre 14:45.

Roma koldusokból kiállítási tárgy Svédországban

Egy malmöi múzeum meglepő kiállítással élesztette fel a bevándorlási vitát Svédországban. Brett Bailey provokatív installációja a városban koldulókra és a szegénységre próbálja meg felhívni a figyelmet – két hús-vér romániai roma koldussal.

A dél-afrikai művész, Brett Bailey alaposan felkavarta a bevándorlásról szóló vitát Svédországban, ugyanis a Malmö Konsthallenban megtekinthető kiállításának egyik termében elég meglepő installációt valósított meg. A szobán forgó terem két sarkában ugyanis két roma koldus üldögél csendben, míg a falon a szegénységről, szociális problémákról szóló újságcikkek olvashatóak – írja a francia Libération.

A terembe egy sötét folyosó vezet, itt a következő, a látogatóknak címzett mondat olvasható a folyosó falára rögzített képernyőkön:

Ma nem kell adakozniuk.

A beszámolók szerint csak nagyon kevesen maradnak a teremben pár másodpercnél hosszabb ideig. A múzeum látogatóit érezhetően kínos helyzetbe hozza a váratlan találkozás.

Anders Carlsson, a múzeum művészeti igazgatója szerint a cél egyértelműen az volt, hogy az embereket szembesítsék ezzel a kézzelfogható problémával. A koldulás legális Svédországban, a jelenlegi adatok szerint százötven roma kéreget Malmö utcáin, a bevándorlók száma pedig évről évre nő, így nem meglepő, hogy az egyik svéd párt (SD) bevándorlás ellenes politikát folytat – magyarázta a kiállítás aktualitását Carlsson.

A két „kiállított koldus”, Luca Lăcătuș és Marcella Cheresi még nem töltötték be a harmincadik életévüket, elmondásuk

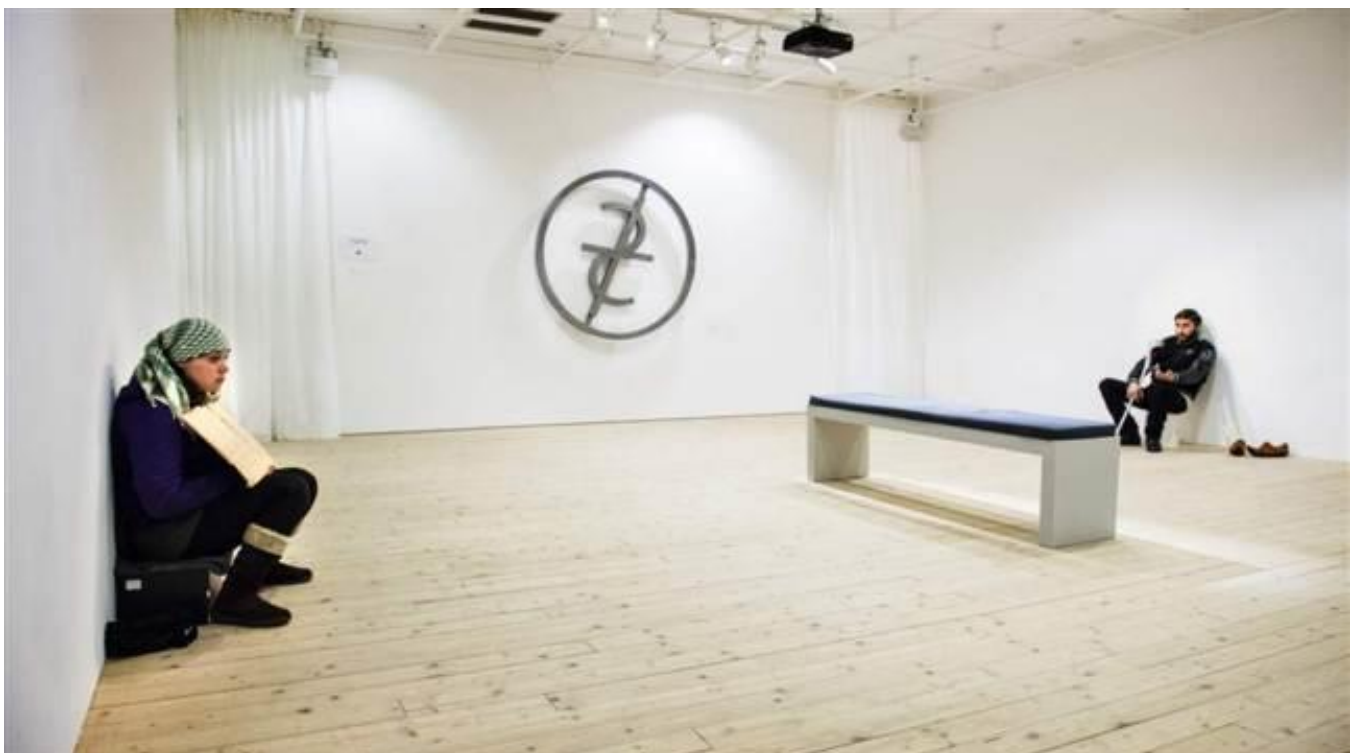

szerint jobban keresnek, mint az utcákon. „Itt jobb, mint kint az utcán. Itt nem esik az eső, és az emberek is szimpatikusabbak mint odakinn. És itt nem kell sokat beszélni.” - magyarázta az AFP hírügynökségnek a

múzeum előnyeit Lăcătuș. A múzeumban 15 eurót is összeszednek egy óra alatt, Lăcătuș célja így az, hogy az összeszedett pénzből újjáépítse két éve leégett lakását. (HVG)

A svéd SVT összeállítása:

<http://www.svt.se/nyheter/regionalt/sydneytt/tiggare-stalls-ut-pa-konsthall>

Ez a jelvény a tengeralattjáró veterán legénységéé!

Láttál-e már tengeralattjárót?

Skandinávia majd hat évszázados legrégebbi reneszánsz vára a Malmöhus várkastély (Malmöhus Slott) Malmö belvárosában széles vizesárokka körbevett szigeten áll, 1937. óta a Malmö múzeumnak (Malmö Museet) ad otthont. A felújított várkastélyban várostörténeti, szépművészeti és modern képzőművészeti kiállítás, valamint akvárium és tropikárium látható.

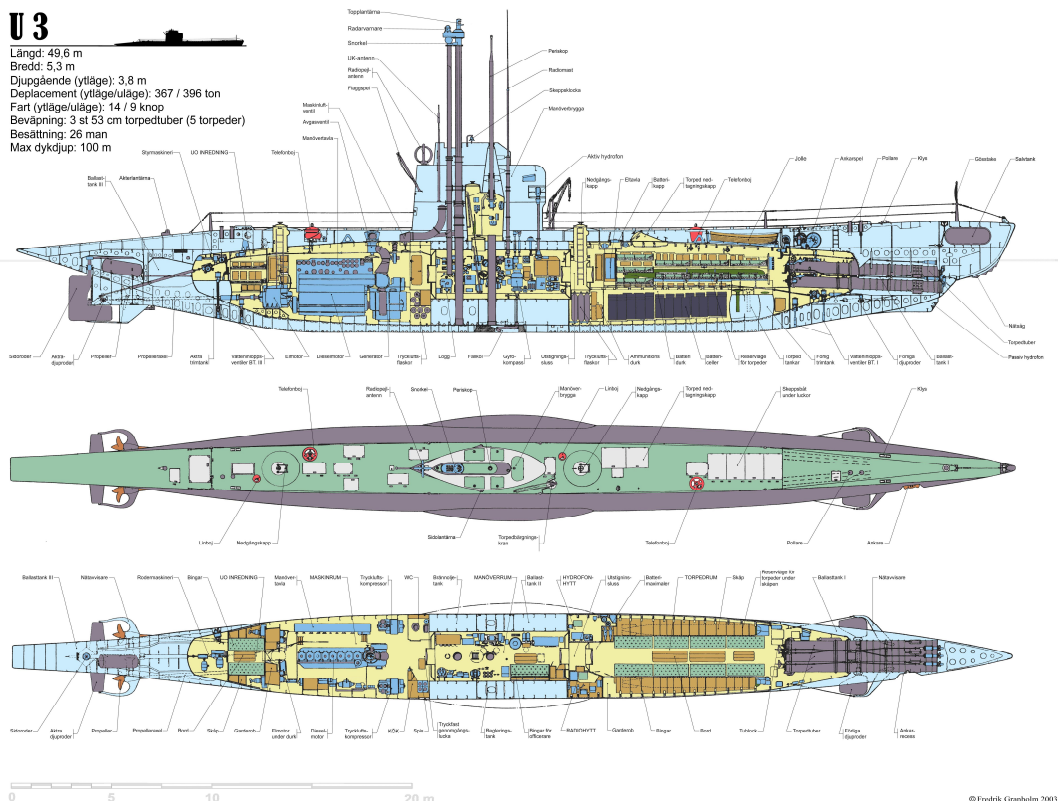
A vár elődjét pomerániai Erik király építette 1434-ben. A téglalap alakú várat magas falakkal és kaputoronnyal vették körül. A mostani háromemeletes udvari főépületet Albert Rave Berg tervei alapján, I. Fredrik megbízásából 1525 és 1530 között építették, ugyanakkor készült a négyemeletes magas nyugati és keleti fal ill. a nyugati oldalhoz kapcsolódó kikötő torony. Tűz ütött ki a várkastélyban 1529-ben, de pusztításáról nincsenek adatok. III. Keresztély király utasítására 1537 és 1540 között a várat megerősítették, ekkor épültek a téglatornyok a négy sarkán. A várkastély fenntartása 1526-ban a megyétől átkerült az országos kincstárhoz, inentől a király nevezte ki a várparancsnokokat. II. Frederik 1554 és 1559 között lakott a várban. Itt raboskodott 1567 és 1573 között James Hepburn, Bothwell 4. hercege, Stuart Mária harmadik férje. Az utolsó dán király, aki rövid ideig a várban lakott 1652-ben III. Frederik volt. Az utolsó svédországi 1676-os háború után jelentősen átépítették a várkastélyt és 1828-ban börtön lett. Számos po-

litikai foglyot őriztek itt, többek között Jörgen Krabbe-t, valamint Carl Gustaf Armfeld-et, aki itt halt meg 1792-ben. 1870-ben újabb tűzvész pusztított. 1909-ben a börtönt kiürítették.

A műszaki és tengerészeti múzeum (Teknikens och Sjöfartens hus), alig 300 méterre van a vártól. A múzeum melletti barangolásunk közben feltűnt egy tengeralattjáró az udvaron. Egy ilyen megkerentű igazán megmozgatja a fantáziát. A hajótest ugyan az épületen kívül kapott helyet,

az abba vágott két nyíláshoz csatlakozó alagutak segítségével az épület belsejéből jutottunk be a tengeralattjáróba. Bizony minden szűk és nem éppen klausztofóbiás kéjutazásra való a kis helyiségekben bujkálás úgy, ha pl. 100 méternyi víz is van felettünk!

Az U3 jelű – nevű tengeralattjáró a svéd haditengerészet kötelékében járőröző tengeralattjáró szolgálatot teljesített. Az egykori Malmö Kockums Mekaniska Verkstad AB hajóépítői tervezték és építették, az ország első dízel-elektromos tengeralattjárói voltak. Ezek a korai tengeralattjárók 50 méter hosszúak, a felszínen dízel, a felszín alatt elektromos meghajtással közlekedtek. Az U3-at 1941. május 6-án kezdték el építeni, 1942. június 11-én bocsátották vízre, 1943. február 15-én indult első próbaútjára, 1943. november 1-jén állt szolgálatba. A háború alatt főleg kiképző tengeralattjárónak használták (Svédország semleges volt és nem vett részt a háborúban). A háborús, főleg a német tapasztalatok alapján 1952 augusztusa és 1953 áprilisa között a Kockums hajógyárban korszerűsítették: a fegyverzetét és ütőképességét növelték. A hidrodinamikai változtatásokkal 7,5-ről 9 csomóra növelték a hajó sebességét. 1954-ben hidrofónt és modern radar berendezést kapott. Hamarosan új szonárt (angol rövidítés: „sound navigation and ranging” = hanggal való navigáció és felderítés) vízalatti műveleteknél a legfontosabb érzékelő, felderítő, navigáló eszköz és torpedóvezérlést (robbanó szerkezet, melyet a víz alatt támadó az ellenséges célpont felé irányított) is kapott. A követ-

kező nagyobb átalakítás 1962-1964 során teljesen átdolgozták a hajó hátsó részét, új motort kapott, új torpedókkal szerelték fel és az elektromos rendszert is korszerűsítették. A legénységnek biztosított „kényelem” szempontjából a helyzet a korábbihoz képest változatlan maradt. Az U3-at 1964-ben kivonták a szolgálatból és 1965-től a múzeumban tekinthető és tapogatható meg kívülről-belülről, tőviről-hegyire.

A múzeum érdekessége, hogy az U3 egykori legénységének tagjai rendszeresen körbevezetik a látogatókat a hajóban, így első kézből hallhatnak a tengerészek napi feladatairól és életkörülményeiről. Saját honlapjuk <http://www.u3.se/> elérhető

Az U3 tengeralattjáró m szaki adatai:

Legénység: 26 f

Tömeg: 398 tonna

Hossz: 49,6 m

Felszíni sebesség: 13,7 csomó

Szélesség: 4,7 m

Víz alatti sebesség: 7,5 csomó

Maximális merülés: 100 m

Fegyverzet: 1 x 20 mm ágyú, 3 x 53 cm torpedócs

Fotó: Ligeti Pál

Egyszer volt egy Egyszer

Egyszer Lajit maga alá temette a fal, amit egyik svéd munkatársával bontott.

- Egyszer ezt is kibírtam – emlékezet dunántúli büszkeséggel Egyszer Laji. Épületszobrász mesterségét itt Svédországban nem gyakorolhatta, mert nem ismerték el az érettségijét, amely elől '65-ben menekült egyszer. A svéd fal békebeli volt, nem kívánta egyszer sem Laji halálát, csak nyomott rajta valamennyit, amitől Laji kissé nyomott maradt, orvosi rendelésre puha nyakörvet kellett neki viselnie egy darabig. Egyszer az őv lecsúszott a derekára.

- Maradj ott egyszer már! – bízatta egyszer-kétszer Laji. És idővel megszokta a derékkötőt is. Segélyből kihúzta nyugdíjazásáig. Aztán még egyszer új életet kezdett. Kölcsönt vett fel és ötszobás, takaros tanyai házat vásárolt Erdőskefalva külterületén. Ezután, mert volt rá ideje, hétköznapjait asszonykereséssel töltötte. Járt a kisvárosokat, Malmöbe is gyakran begurult ócska kocsiján. Szokásává vált, hogy nyitott szemmel járkáljon.

- Egyszer mit látok! – mesélte Egyszer Laji – Hatalmas konténerben mindenféle bútorok és háztartási gépek, kinn az utcán... Mert ezek a svédek időnként mindent kidobnak és újat vesznek helyébe. Mindig van nálam kötél. Felraktam a tetőre szerelt csomagtartóba ezt is azt is, jól lekötöttem, ha már egyszer nem kell nekik.

Egyszer Laji miközben asszonyt keresett a környéken szépen összeszedte magát: ócska, útszélén hagyott kerékpárokat gyűjtött, sorra látogatta a tömbházak mellett felállított műszaki „személtérakó helyek”-et, megunt rádiók, tévék és hűtőszekrények gazdája lett. A használt ruhaneműeknek felállított konténerekből vállfástól hagyott öltönyökből és műanyagba gondosan beburkolt vasalt ingek tucatjaiból válogatott.

- Most az egyszer bizony isten, észrevétlenül úgy megszédtem magam, mint a... Na, mit akartam mondani?

- Nem fontos – siettem segítségére.

Tanult ember vagy – biztatott meggyőződéssel -, neked megmutatom a virágaimat.

A városszélén megálltunk egy helyen. Az útszélén javításból visszamaradt nagy négyzet alakú betonlapok hevertek. Tele-raktuk a csomagtartót. Erdőskefalván átgurulva a gyakori fekvőrendőrok méltatlankodva nyekkentek a csomagtartó súlya alatt.

- Egyszer majd ez is jó lesz valamire – jelentette ki Laji, miközben majdnem eltévedtünk a házába zsúfolt fölösleges holmik között. A földszint két szobája közötti falat egyszer csak lebontotta Laji, a mennyezet kisé besüllyedt az emeleten tárolt holmik súlya alatt. Rendőrok egyszer sem jártak nála.

- Egyszer majd rendbe teszek itt mindent – fogadkozott Laji. – Egyszer, amikor asszonyt hozok a házba...

Ez valamiért egyszer sem sikerült neki.

Bérelj teherkocsit és vidd az összes cuccot Erdélybe, ott még élnek mindent javító emberek, olcsón adjátok, pénzes ember

leszel, veszel magadnak sarokházat egyszer és asszonyt is kapsz minden ujjadra..

- Tanult ember vagy, miért csúfalkodsz, hiszen mondtam már, hogy mindig van nálam viagra...

A fátyolozott szomorúság kicsi széken kiült az arcára. Svenre panaszkodott, akivel együtt került a leomló fal alá. Bezzeg neki nagyobb fájdalomdíjat állapítottak meg. Nem értem miért?

- Valószínűleg nem mindegy, ki honnan érkezik a leomló falak alá. Te még csak útban voltál Svédország felé, amikor Svensonperson már régen a fal alatt állott. Tört lett ő is... Vegyesen. Nem kell ahhoz érettségi, levezethetem neked, ki ez a Svensonperson. Egyszerű. Felírhatjuk így:

Sven son/son = Sven = Laji

- Így kellene, hogy legyen valahogy! A társadalombiztosító-nál ezt hiába magyaráztam. Ott csak szőke asszonyok voltak. És amikor felemeltem a hangom, ezt fenyegetésnek vették. És elvitettek a rendőrséggel. Szerencsémre táskámba volt a Biblia. Asztalra tettem és rátettem a kezem.

- Íme, e szerint élek! És aki e szerint él egyszer, nem fenyegethet senkit halálosan!”

Értettek a szóból. A harmadik napon elengedtek. Ne csodálkozzál már, hogy ezek után svéd asszony nekem egyszer nem kell. Képelem micsoda cirkuszt rendezhetnek ezek a szőkeségek, amikor emberüknek egyszer- másszor olyan „ám dugja” támad, hogy egy kicsit lerohanja őket.

- Helyesen ándungja – javítottam ki önkéntelenül.

- Ám, legyen. Nekem nincs érettségim, de a dugni érhetőbb, bazd meg...

Egyszer Lajival nem szoktam vitatkozni. Igyekszem kiméletesebben társalogni vele, mint a mindenünnen ráomló falak. Éppen elég baja van. Az Istent is segítségül hívja, nem is egyszer.

- Az Isten akárhova tegye ezt a sok összegyűjtött ócskaságot... Egyszer már, az Zasszonynak sem jut hely ebben a dagadó kuplerájban...

Megfigyeltem, hogy nem egyszer sóhajtott már ilyenformát szívfacsaró módon Egyszer Laji.

Egyszer volt, hol nem volt, egyszer ez is igaz volt...

A VILÁG VALLÁSI TÉRKÉPE **lélekgondozó**

„VALLÁSOK” VILÁGTRENDJE: 2050-IG KERESZTÉNY-MUSZLIM PARITÁS, 2070-IG MUSZLIM FŐLÉNY

A Pew Research Center (PRC) vallás és közélet kutatására szakosodott intézet, világvallások jövője témával készített felmérést. Ebből kiderül, hogy 2010-ben a világnépességben minden harmadik ember keresztény volt. Ez a trend annyira gyorsan fog változni, persze, ha megéljük, s más tényezők nem fordítanak ezen, hogy 2050-ben a két világvallás mennyiségi mutatói kiegyenlítődnek, 2070-re pedig az iszlám statisztikai vezetéshez jut. De más vallások is növekednek a kereszténység mögött. S ez az emberiség spirituális növekedését is jelenti. A kutatás fontosabb részleteit **Dr. Békefy Lajos** foglalta össze (Forrás: pewforum.org; livenet.ch; diepresse.com; welt.de; krone.at)

AZ ISZLÁM-KERESZTÉN VERSENYFUTÁS A 21. SZÁZADBAN. VALLÁSOK RENESZÁNSZA

A nyugati sajtó vezető orgánumait mintha sokkolta volna a PRC jelentése, vagy a sajátos nyugat-európai demográfiai zuhanás, meg a Nyugat-Európáig lopakodó terrorveszély. Szinte valamennyi nagy lap ebben a kissé sokkos állapotban csak az iszlám-keresztény versenyfutással foglalkozik. Pedig az eredeti tanulmány sokkal tágasabb kereteket és trendeket rajzol meg, ami a világvallások jövőbeni alakulásának a tendenciáival foglalkozik. Ebből a szempontból érdemes arra is figyelni, amire a nyugati sajtó alig tér ki: a 20. századi szekularizáció után összeomlott századunkra fordulóban az elvilágiasodás olykor túlragezött elmélete, hiszen a gyakorlat egészen másról szól. Ahogyan azt Peter Berger vallásszociológus önmaga szekularizációs eszméinek a felülírásával és tézis-váltással már az 1990-es évek végén jelezte: a 21. században a világvallások hatalmas reneszánszát éljük meg. A világ nem szokik le a vallásokról, hanem visszazokik rájuk. Ami persze erőteljes kihívást jelent a vallási formáságoztól, ürességektől, külső szokásoktól megszabadított keresztény hit és az egyházak számára. A tanulmányból látjuk, hogy a kereszténység szempontjából a nagy világvallások jelentenek számbeli, mennyiségi konkurenciát, ami nem jelenti feltétlenül a minőség többletét! Így a most sorrendben a még 1,6 milliárdnyi lelket számláló iszlám sem, ami jelenleg a 2,3 milliárdnyi keresztényen mögött a második helyen van. „Elvallástalanodás”, vallásvesztés helyett tehát a posztmodern, ultra-racionalista 21. század az „elvallásosodás”, vallásokhoz visszatérés új korszakát, s nyilván új esélyeit és konfliktusait hozza magával. Az ember mégis csak

„gyógyíthatatlanul” a transzcendensre éheznek, akár bevallja ezt, akár nem, akár személyes Istenben hisz, akár metafizikai isteneszmékben gondolkodik. Addig meg nem nyugszik, amíg ezt a „túlani” gyógyszert meg nem találja, s be nem veszi. Vagy végzetes tévutakat jár. Mivel pedig a világvallások többnyire világkultúrákat, de legalábbis hatalmas régiókban sajátos kultúrát is jelentenek, s a köztük kialakuló esetleges vagy már körvonalozódó konfliktusok nem teológiai viták sziporkázó látványosságában merülnek ki, hanem olykor elérik a véres és brutális csapások színvonalatlan, szentségtelen, ezért embertelen mélységeit is (lásd az ISIS, a nigériai Boko Haram és a somáliai El-Shabab akcióit!), komolyan szembesülnünk kell velük.

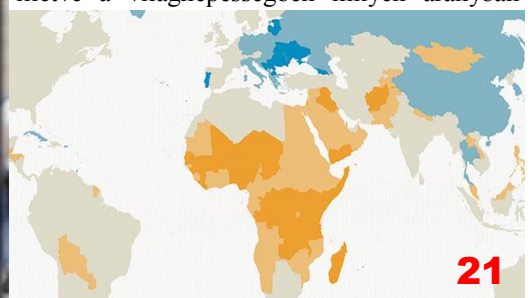
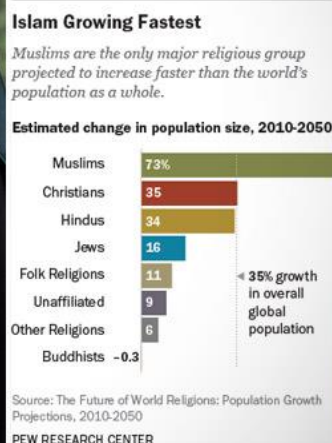
VILÁGVALLÁSOK FORRADALMA, ÉRTÉKTARTALMAK VERSENGÉSE?

A világvallások között napjainkra beindult különös olimpia, versenyfutás összefügg a népszaporulattal is, ezért nem alaptalan a kérdés: a világvallások jövője nem az ágyban dől el? Vagy: a szaporulat forradalma mellett, esetleg fölötte megjelenik majd a minőség, a hit forradalma, a világvallások megújulásának nagy transzformációja, reformációja a bennük rejlő értéktartalékok kiemelésére és közkinccsé tételére? Mert ha ez így lenne, akkor még a köztük lévő konfliktusok pozitív kifutására is lehetne számítani, az értéktartományok önmagukban gerjedő koherenciája, egymást vonzó hatása következtében. De képesek ma a vallások erre az összeérlelő hatásra vagy maradnak a megosztás diabolikus kultúrceমেgei egyéni fogyasztásra? Jelenleg a vallási minőségek pozitív, egymást vonzó forradalmától, az értékreformációtól még igencsak messze vagyunk. Ezért is fontos látni, mit mutat a trendvizsgálat.

MI LÁTSZIK, S MI NEM 2050-IG? METSZÉSPONTOK

A muszlimok száma utoléri a keresztényekét. A világ buddhista népessége majdnem ugyanannyi marad, mint 2010-ben volt. Viszont a hinduk és a zsidók száma nagyobb lesz, mint ma. Európában a muszlimok mindenütt a népesség jó 10 %-át teszik majd ki. India megőrzi hindu többségét, de Indonézia mellett a világ vezető lélekszámú muszlim népességét adja majd. Az USA-ban, ahol jelenleg a kereszténynek a lakosság $\frac{3}{4}$ -ét alkotják, 2050-ben várhatóan $\frac{2}{3}$ -át teszik majd ki. A muszlimok az USA-ban is megelőzik

majd a zsidók számát. Tíz keresztény közül 2050-ben négy él majd Afrika Szahara alatti területein. A mellékelt ábra azt mutatja, hogyan alakul a vallások követőinek száma a 2010-2050 közötti időszakban (baloldalon), illetve a világnépességben milyen arányban

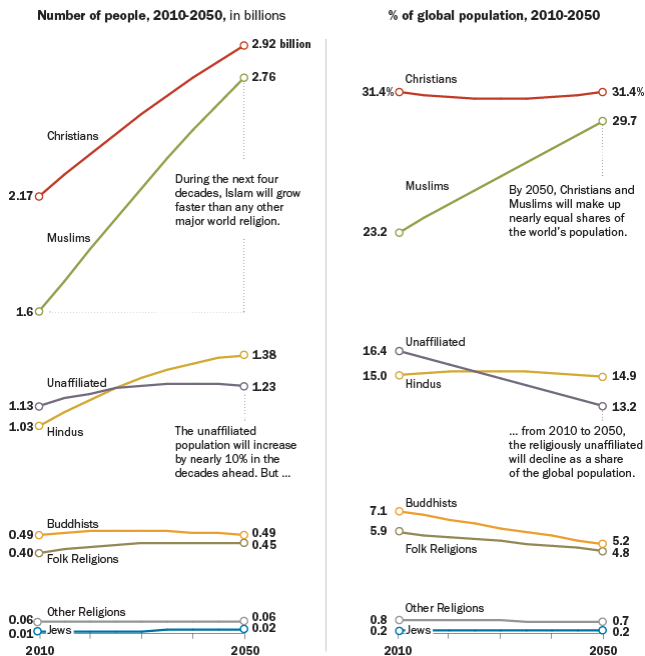

Lélekgondozó

lesznek jelen a világvallások hívei (jobb oldalon). 2010-ben a keresztyének lélekszáma világösszesítésben 2,17 milliárd, a muszlimoké 1,6 milliárd. A különbség még fél milliárdnál is több. A hinduk száma 2010-ben 1,03 milliárd, negyven év

Projected Change in Global Population

With the exception of Buddhists, all of the major religious groups are expected to increase in number by 2050. But some will not keep pace with global population growth, and, as a result, are expected to make up a smaller percentage of the world's population in 2050 than they did in 2010.

Source: The Future of World Religions: Population Growth Projections, 2010-2050
PEW RESEARCH CENTER

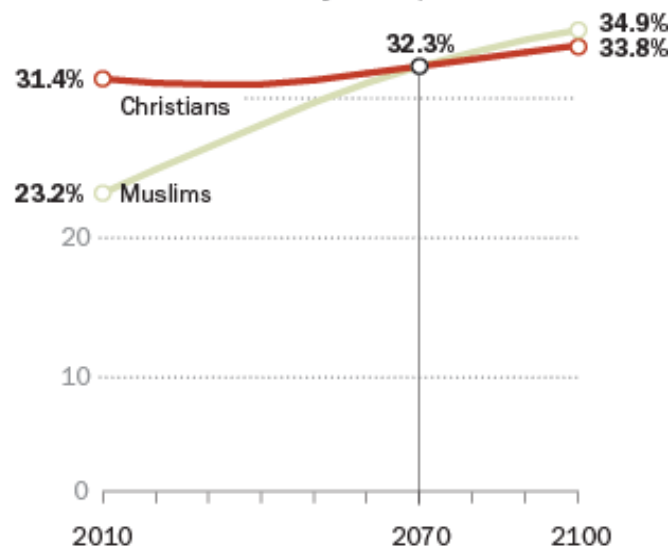
alatt mérsékelt növekedést mutat, 1,38 milliárdra. A buddhisták száma stagnál, közel fél milliárdon marad, azaz 500 millió körül. A zsidóság száma kb. öt millióval nő a jelenlegihez képest, s 2050-ben várhatóan 20 milliót számlálnak. A világnépességhez képest a százalékos arányok így alakulnak (jobboldali oszlop): az iszlám meredek emelkedését kivéve (23,2 %-ról 29,7 %-ra) az arányok a mostani szinten maradási mutatókat mutatják: a keresztyénség is 32,3 %-os lesz a világnépességben, az iszlám is, majd jön a statisztikai fordulat. A hinduk 14,9 %-ot mutatnak, a buddhisták aránya némileg zuhan, a mai 7,1 %-hoz képest 5,2 %-ra. Ezzel összefüggésben a kutatás adatai azt jelzik, hogy ez a megtorpanás egyrészt a Kínában, Tájféldön és Japánban tapasztalható az alacsonyabb buddhista népszaporulat miatt, illetve a magasabb életkorral függ össze. A zsidóság mutatója stagnál (0,2 %). Mindehhez tudni kell, hogy a világ össznépessége a 2010. évihez képest 35 %-kal nő majd 2050-re, azaz 9,3 milliárd ember fog élni a Földön. A muszlimok számának növekedése negyven év alatt 73 %-ot fog mutatni az előrejelzések szerint, a keresztyéneké 35 %-ot.

A MEGRETTENTÉS, FÉLELEMKELTÉS ÁBRÁJA?

A statisztikai váltás éveit mutatja a következő ábra. Ez az, amire sokan rettegéssel, félelemmel tekintenek. A PRC óvatossan fogalmaz: ha a jelenlegi szaporodási és vallási trendek maradnak, akkor a világvallások statisztikai versenyfutását hozó 21. század keresztyénség szenved el előre láthatólag. második felében következik be a nagy ugrás vagy nagy váltás. Persze feltéve, s meg nem engedve, hogy egy világhábo-

Long-Term Projections of Christian and Muslim Shares of World's Population

If current trends continue, Muslims would outnumber Christians after 2070

Source: The Future of World Religions: Population Growth Projections, 2010-2050

PEW RESEARCH CENTER

rú, globális klímakatasztrófa, helyi háborúk, világjárványok, vagy valamilyen aszteroida vagy más, ma még nem valószínűsíthető ítélő-kegyelmes esemény, például a Messiás visszatérése nem fordítja ki helyzetéből a világot, s így ezt a trendkutatást. (Aminek egyik hiányossága, hogy erre az eszkatológiai realitásra, az Úr visszatéréseinek trendjére még csak nem is utal!) Feltéve, hogy ha minden a jelenlegi veszélyeztetettséggel és esélyekkel mehet(ne) tovább, akkor 2070-ben lesz ez a nagy váltás, a nagy történelmi fordulat. Ekkorra a világnépességhez képest 2010-ben még 31,4 %-ot mutató keresztyénség részaránya 32,3 %-ot mutat majd. A 2010-ben 23,2 %-ot mutató iszlám szintén ugyanennyit. 2070-től 2100-ig a trend a muszlimok arányának további növekedését jelzi, a 22. század fordulójára ők már 34,9 %-kal lekörözik a keresztyénséget (33,8 %). Annyit érdemes még megjegyezni a trendekkel kapcsolatban, hogy a különféle népi vallások, így az afrikai törzsi vallások, a kínai népi vallás, az amerikai és ausztráliai bennszülöttek vallásai igen enyhe növekedést mutatnak, 405 millióról 450 millióra. Az ateisták, agnosztikusok száma 1,1 milliárdról 1,2 milliárdra emelkedik.

A VILÁGVALLÁSOK NÖVEKEDÉSI MOTÍVUMAI

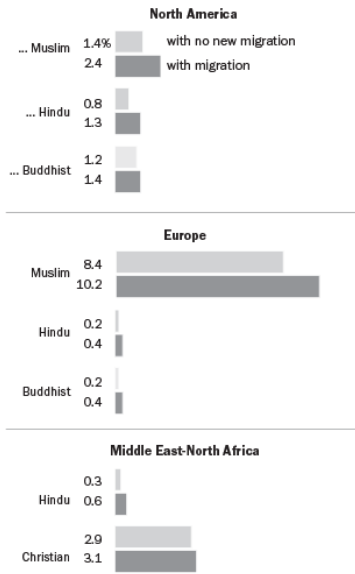
Ez az ábra a világvallások növekedésének egyik kulcsát ábrázolja, ez pedig a termékenységi mutató, másként a gyermekvállalási kedv jelzője. A legmagasabb gyermekvállalási mutatója a muszlimoknak van, 2010-2050 között anyánként 3,1 gyermeket mutat. A keresztyén nők gyermekvállalási mutatója következik utánuk, anyánként 2,7 gyermekkel. Meglehetősen jó a hindu és zsidó gyermekvállalási mutató is. A legalacsonyabb a buddhistáké, ez indokolja viszonylagos visszaesésüket. További csökkentő, illetve növelő tényező a valamelyik vallásra áttérők, illetve kitérők számának változása, mozgása, melyek leginkább csak becslés tényezők

lehetnek, szemben a gyermekvállalási és az öregedési trendekkel, az életkor határának kitolódásával. Legnagyobb veszteséget e tekintetben a keresztyénség szenved el előre láthatólag.

ÁTTÉRŐK, KITÉRŐK, VALLÁSI MIGRÁCIÓ

Impact of Migration on Population Projections, by Region

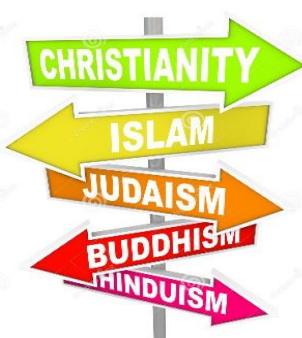
% of population in 2050 that is expected to be ...

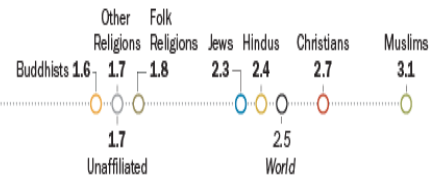
Source: The Future of World Religions: Population Growth Projections, 2010-2050
PEW RESEARCH CENTER

2010-2050 között a keresztyénségre más vallásokból, illetve vallástalanságból áttérők/megtérők száma 40,06 millió, a keresztyénségről más vallásra vagy vallástalanságra kitérők száma 106,11 millió, azaz a veszteség 66,05 millió. Ezzel szemben az iszlámra áttérők száma 97,08 millió lesz várhatóan, a kitérők száma nagyon csekély, 35,59 millió, a keresztyénségből kitérők száma ezzel szemben mintegy háromszoros. Így az iszlám 61,49 millió plusszal számolhat a megtérők és a kitérők differenciája révén! Vajon ez az erős hittudattal, vagy a szigorú törvényekkel, megtorlásokkal függhet össze? Az is érdekes a vizsgálatok

alapján, hogy csak a zsidóságban nem mérhető, igen csekély vagy nem jellemző az áttérések, kitérések gyakorlata. A férfiak kitérő kedve magasabb, mint a nőké. 2050-re a keresztyénségből kitérő férfiak száma 63,4 millió lesz várhatóan, a kitérő nőké 42,6 %, ami a nők stabilitás-, és kötődési igényét igazolja. Az áttérés, kitérés miatt a legnagyobb veszteséget Európa és Észak-Amerika szenved el, 2050-re ennek következtében 23,8 millióval lesz kevesebb Európában a Jézuskövető, s 27,7 millióval kevesebb Észak-Amerikában. Elgondolkodtató az is, milyen migrációs, elvándorlási hullámok, s hova-merre viszik a nagy világvallások híveit. 2010-ben Észak-Amerikában az összlakossághoz képest 1,4 % volt a muszlimok száma, ez Európában jóval magasabb, 8,4 %. A nagy kiugrást ebben a tekintetben Európa mutatja, ahová a muszlim bevándorlók 2050-re az összlakosság 10,2 %-át képezik. Észak-Amerikába ez csak 2,4 % lesz. Ez azt jelenti, hogy Európa, s az európai keresztyénség hatalmas kihívás elé kerül. Hogyan fogja kezelni az egyre nagyobb muszlim vallásos tömegeket? Milyen viszonyt tud a keresztyénség kiépíteni velük? Lesz-e kölcsönösen elfogadható viselkedéskultúra? Ez Európában nem csak a keresztyénség létkérdése, hanem magának Európának is döntő kérdés! Szerény, de érdekes

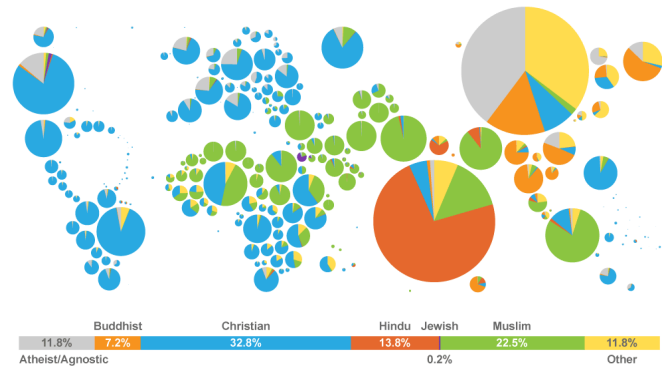
Total Fertility Rate by Religion, 2010-2015

Source: The Future of World Religions: Population Growth Projections, 2010-2050

PEW RESEARCH CENTER

bevándorlási, migrációs tendencia lesz megfigyelhető Közél-Keleten és Észak-Afrikában. Az oda bevándorló keresztyének száma ugyan igen csekély jelenleg, az ottani összlakosságnak mindössze 2,9 %-a, de ez 2050-ig 3,1 %-ra emelkedik. Annak ellenére, hogy jelenleg brutális üldözésnek, agresszív megkülönböztetésnek vannak kitéve. Hogy ez a keresztyén missziói tudattal, elszántsággal és/vagy munkavállalással függ-e össze, ma még nem lehet tisztán látni. A legnagyobb mértékű muszlim bevándorlásra Európában a következ-

ző országokban lehet számítani: Svédországban (az ország lakosságához képest): 12,8 %, Belgiumban 11,8 %, Angliában 11,3 %, Franciaországban 10,9 %, Németországban 10,0 %. A legkevesebb muszlim bevándorló Luxemburgban várható, 2,3 %.

TRENDEK A TÖBBSÉG VALLÁSI HOVATARTOZÁSÁBAN

A ma még keresztyén többségű országokban is sajátos átalakulások mennek végbe. Európában a legszembetűnőbb változások, vallásváltások Makedóniában és Bosznia-Hercegovinában figyelhetők meg. A jelenleg még keresztyén többségű kis országokban 2050-re a muzulmánok lesznek többségben. A vallásokhoz alig kapcsolódók, kívülállóak, alkalmilag vallásosak tábora szembeötlően két európai országban nő meg a keresztyének számának csökkenésétől kísérve: Franciaországban, Hollandiában. 2050-re a muzulmánok 51 országban teszik majd ki az összlakosságnak több, mint felét. Viszont a keresztyénség marad többségben az USA-ban (ma az USA lakosságának 78,3 %-a keresztyén), 2050-ben 66,4 %-a. Utána Brazília, majd Nigéria következik. És itt a jelenlegi konfliktus gyökere. Nigéria várhatóan a világ harmadik legnagyobb népességű országa lesz. Ezért is olyan heves az iszlámista szélsőségesek brutális akcióját, és hadjárat sorozata az ottani keresztyének ellen. Az is látszik, hogy a nigériai muszlim nők gyermekvállalási rátája magasabb a keresztyén nőkénel, előbbi 6,5 gyermeket prognosztizál anyánként, utóbbi 4,5-et.

Lélegkondozó

KERESZTYÉN TÖBBSÉGŰ KONTINENSEK, ORSZÁGOK 2050-BEN

A kontinensek szerinti keresztyén népesség változási trendjei: 2050-ben a „legkeresztyénibb” kontinens Latin-Amerika és a Karib-szigeti térség lesz, ahol az összlakosságnak 88,9 %-a keresztyén. Majd Észak-Amerika következik, ahol ez az arány az összlakossághoz képest 65,8 %, utána szorosan Európa következik, 65,7 %-kal. Afrika Szahara alatti részén ez 58,5 % lesz, Ázsia-Pacifik térségben 7,7% (erős népi vallásosság és nagy világvallások együtt), s végül Közel-Kelet, ahol mindössze 3,1 % (az iszlám túlnyomó többsége miatt). A legtöbb keresztyén a következő országokban várható 2050-ben (az összlakossághoz mérten): Kína (14 %), Nigéria és USA (4,2 %). Ma az USA-ban 243 millió, 2050-ben 261 millió, Brazíliában 173 millió, majd 192 millió, Mexikóban most 108, majd 130 millió, Oroszországban most 105 millió, majd 88 millió. Őket behozza, meghaladja részben 2050-re Nigéria 154 millió keresztyénnel, a Fülöp-szigetek 143 millióval, Demokratikus Kongó 141 millióval, Tanzánia 93,5 millióval, Etiópia 84,7 millióval, Uganda 81 millióval.

A muszlimok növekedése 2050-ig a legnagyobb Észak-Amerikában lesz, 197 %-os, majd a Szaharától délre fekvő afrikai területeken 170 %. A „legmuszlimabb” országok 2050-ben a lakosság összlétszámához képest: Marokkó 100%, Irán 99,7 %, Törökország 98 %, Algéria 98 %, Pakisztán 96,5 %, Egyiptom 96,3 %, Indonézia 86,4 %. Lélekszám szerint a legtöbb muszlim 2050-ben: Indiában 310,6 millió, Pakisztánban 273,1 millió, Indonéziában 265,8 millió, Nigériában 230,7 millió, Bangladesben 182,3 millió, Egyiptomban 119,5 millió, Törökországban 89,2 millió, Iránban 86,1 millió.

BONHOEFFERI ÖRÖKSÉGGEL A PÁRBESZÉD ÚTJÁN – MODERN VALLÁSHÁBORÚK HELYETT!

A fenti számok tehát bizonyos tendenciákat valószínűsítenek. A Pew Center bizonyára nem ok nélkül végezte el éppen most ezeket a kutatásokat. A kiéleződő, gyakran félreértelmezett, vallási gyökerű, fundamentalista, fegyveres konfliktusok egyfelől, a nyugat-európai keresztyénség langyossága, másfelől továbbá a hatalmas missziói lendületet mutató keresztyén országok, kontinensek, harmadrészt, mint például a brazil, dél-koreai, kínai keresztyénség robbanásszerű növekedése, s az iszlám egy részének egyre erősödő radikalizálódása, negyedrészt olyan okok, melyek összegezésre, erőfelmérésre, missziói tervezésre készítetnek. Ezt érdemes nekünk is végiggondolni, milyen legyen missziói stratégiánk ebben a merőben új helyzetben? Mennyire tudjuk majd a jézusi, evangéliumi értékrendet szembeállítani a számok és a brutális tények nyomásával? Mennyire éreznek rá az egyházak a 21. századi emberek vallások utáni vágyára, s a vallásokon túllépő igazi Isten-éhségére, s milyen módon tudják azt hozzáillő eledellel, nem tejnek italával, nem kemény beszéddel, még kevésbé kenyér helyett kővel, hanem nagyon differenciáltan megközelíteni? Komoly kérdések, komoly kihívások. A fenti tanulmány is sürget a világos gondolkodásra, missziói és nem pusztán hitvédelmi modellek kidolgozására. A megújuló vallások, a 21. század vallási reneszánsza láttán a valódi, egyetemes, vallástalan, vallásokon túli keresztyén üzenet megfogalmazására, hatékony közvetítésére, médiációra ég és föld, kontinens és kontinens, kultúra és kultúra, vallásos és

hívó ember között? A tét óriási: az emberiség békés fejlődése, jövője vagy... A hatalmas szellemi és technikai apparátussal készített PRC felmérés legalább akkora koncentrációra készítet, hogy lássuk meg, fedezzük fel a világvallások jövőjében a keresztyénség sajátos, páratlan színét, pótolhatatlan értékeit, lényegi életalternatíváját.

2015. április 9-én 70 éve, hogy az evangélikus mártírteológus, Dietrich Bonhoeffer a végnapjait élő hitleri halálgépezet kivégezte. Életének sok egyszerű teológiai felismerése között volt a napjainkban és századunkban ugyancsak mérhetetlenül aktuális tanítás a vallástalan, nagykorú keresztyénségről. Ha valaminek, akkor Bonhoeffer gondolatainak elsőrendű helye van a keresztyénség holnapi világvallási teológiájának a továbbfinomításában. Mert a reformáció legfontosabb felismerései a formális, szokásokhoz ragaszkodó keresztyénséggel szemben a Krisztus-hit prioritásáról, a személyes kegyesség modernitásáról, a Krisztuskövetés etikájának folyamatos időszerűségéről hatékony, tényleges húzóerőt jelenthetnek akár más vallások önmagukról alkotott nézetei, értékítéletei reformálásához is. Hozzá tartozik ehhez az is, hogy a vallást kihámozva a filozófiai absztrakciókból, és a szubjektív érzelmességből, igazi lényegéhez, a Krisztus-hithez eljussunk, s végül is ne a vallások, hanem hitek párbeszédének mélyebb és egyetemesebb dimenzióigáig érjünk el. Ez a bonhoefferi örökség a világvallások jövőbeni, olykor pusztító „versenyfutása” szempontjából nélkülözhetetlen. Ne álhitek, tévhitek, teológiák, papok harca, hanem értékek, lelki tartalmak hiten alapuló, tiszteletet ébresztő párbeszéde születhessen meg végre a 21. században. Európa már sok keserű és felemelő tapasztalattal nagyon megfizette az ilyen párbeszéd árát, s megváltotta a jegyet a jövő világméretű dialógusához! Nekünk ez Krisztus-hitet jelent, nem mást. Az Ő keresztyén meghalt minden vallás, az embertől Istenhez tartó vallásosság, s megszületett az igazi hit, a mennyből alászálló Ember, és a másokért élő ember, egyház. Ehhez van mennyei energiánk, dűnamiszunk a Feltámadott Szentlelke, továbbá hasznosítható földi útravalónk bőségesen, például Bonhoeffer nyomán is. Élünk vele időben!

Dr. Békefy Lajos

Skandalum Dániában

Kínos királyi skandalum Dániában, avagy a nyakas gall kakas, aki a királyunk akar lenni

A mi szeretett királynőnk egy nemzetközi sajtókonferencián vett részt a francia származású férjével, Henrik herceggel, aki fiatalon olyan jóképű volt, mint egy filmsztár, amikor mezei francia grófként elvette. Tegyük hozzá, hogy a 48 év, amit azóta Henrik Dániában eltöltött, sajnos nem múlt el nyomtalanul felette, ma már nyoma sincs külsején az egykori hódítóknak.

Kapcsolata a dánokkal nem indult felhőtlennek, mert nem tetszett a népnek, hogy nem fordított elég figyelmet arra, hogy megtanuljon rendesen dánul. (Ezt azóta már megbánta és javított a kiejtésén).

Sok munkájába került, míg valahogy végül mégis elfogadták, mondván, hogy „nem nekünk kell vele élnünk”. (Humorikonet smile)

Ez utóbbi mondat mindent elmond a kezdeti viszonyokról, amik később azért mégis sokat javultak.

A TV-sek most a múlt heti tragikus események kapcsán szerették volna megszólaltatni a királyi párt, amikor Henrik egyszer csak fogta magát, és minden átmenet nélkül visszatért fájó pontjához, és újra feltette a kérdést, ahogyan életében ezt már többször is megtette, hogy miért nem lehet a felesége mellett Dánia királya. Válasz persze nem jött, „Szó bennszakad, hang fennakad, Lehellet megszégik.”

Ez egy ilyen kérdés, ahogyan azt a költő mondja.

Henrik már az 1996-os önéletrajzában is feszegette, hogy miért kell ölebként követnie a feleségét, majd 2002-ben halálra sértődött amikor a királynő bordatörést

szzenvedett, de nem ő, hanem a trónörökös helyettesítette az uralkodót a hagyományos újévi fogadáson. A saját egyenjogúságát kezdte firtatni akkor is, amikor egy népszavazás 2009-ben arról rendelkezett, hogy a trónöröklés ne tegyen különbséget fiú és leánygyermek között, vagyis nyilván nagyon fájhatott neki a dolog, hogy be kellett érnie a hercegi címmel. Legutóbb pedig más országból hozott történelmi példát: Bezzeg Skóciában! alapon, hogy máshol lehetséges királyt csinálni a királynő férjéből.

Erre viszont a dán történelemben nem volt példa, a trónöröklésről szóló törvény egyértelmű ebben a kérdésben, uralkodó Dániában csak abból lesz, aki annak született. Ennek felülírásáról szó sem lehet, ha Henriknek ez nem tetszik és király akar lenni, akkor gyűjtsön hadat és foglalja el a trónt. (Humorikonet smile!)

Magának a királynőnek sem állna hatalmában változtatni ezen a törvényen, az egyenjogúságról beszélnie Henriknek pedig teljesen felesleges, hiszen ez egyenjogúság szó már eleve komikusan hangzik egy olyan francia arisztokrata szájából, aki a királyi Dániával házasodott össze és nem a nép Dániájával.

Szeretett királynőnk viszont újra megmutatta, hogy tökéletesen képes úrrá lenni még az ilyen roppant kínos helyzeten is. Bár szemmel láthatóan feszengett Henrik herceg váratlan és roppant kínos felvetésén, de megőrizte önuralmát és a kezét Henrik herceg karjára téve vetett véget a jelenetnek. Kedves, diszkrét mozdulatával jelezte, hogy most már maradjon csöndben a herceg, aki nem akarja beérni a fele királysággal.....

Pet Tünde

A királynő és Henrik herceg fiatalkori képe

CONRAD HILTON ÉS GÁBOR ZSAZSA

Egy modern norvég-magyar igaz-mese

Első látogatásom volt az USA-ba. 1979 őszén Bostonból utaztam egy meglehetősen dramatikus esemény, -egy szállodai tűz- után San Franciscóba. Mivel itt csak egy napot szerettem volna tölteni, gondoltam beteszem a csomagom a repéri megőrzőbe. Ez 25 centbe került, ami persze nem volt a zsebemben. Megszólított egy házaspár, vajon segíthetnek-e? „Megköszöném ha lenne 25 centjük”.

“Ezzel nem kell törődni”- mondták, szereznek nekem szállodai szobát és invitáltak, maradjak néhány napra San Franciscóban. Más dolgom nem volt, meg a tervezett rokonlátogatást elhalaszthattam, így a házaspár bevitt a

városba.

Rövidesen egy suitet béreltem az egyik elegáns szállodában, a Sir Francis Drakeben. Mivel az ára nem volt megfizethetetlen, 50 dollár egy éjszakára, ezért úgy döntöttem, maradok néhány napra.

A 450 szobás szálloda Conrad Hiltoné volt. Eredetileg 4,1 millió dollárért építették, - Hilton 275.000 dollárért vette meg 1939-ben.

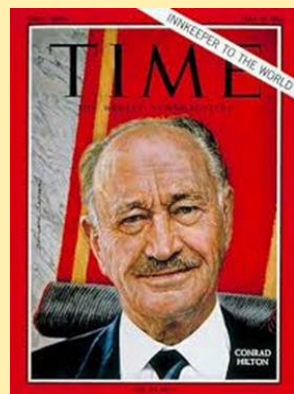
A San Francisco Chronicle norvég származású főszerkesztője, Robert Larson és Hawaii-kínai felesége láttak vendégül. Remek éttermekben ettünk, kivitték az Alcatraz börtönszigetre, meg a Fishermen's Wharfra. Gyönyörű helyen laktak a Nob Hillen, melyet filmekből ismerhetünk.

Egy más alkalommal, 1981 október 23-án, a budapesti Hiltonban laktam. Norvég reumatológusokkal látogattunk Budapestre. Ezzel kapcsolatban a forradalom 25 éves évfordulójáról röviden megemlékeztem.

Több egészségügyi intézményt látogattunk meg, elsősorban a balneológia érdekelte a kollégákat. Ez a tudományág a fürdők hatásával foglalkozik, főleg ízületi megbetegedések kapcsán.

Ha valaki Budapest történelmi atmoszféráját szeretné élvezni, kiállításokat látni, a budai oldalt is jó kipróbálni, már a Hilton Budapest kedvéért is. Közel a Sándor palota, a Mátyás templom, a Nemzeti Galéria, a Labirintus, a Sziklakórház, egy mini zsinagóga, a Bormúzeum, a Halászbástya, az Országos Széchenyi könyvtár, és a Ruszwurm cukrászda.

2014 októberében az USA-ban volt dolgom; szállodámból a Hilton Chicagot láttam. Innen csak pár száz méter az elegáns Michigan Avenue, embertömeggel, sok áruházzal és étteremmel. Norvégiának is volt Hiltonja. A Storting melletti szálló (Doubletree, Christiania teater) két év után megszűnt.

Ki alapította a «Hiltont»?

Conrad N. Hilton 1887 december 25-én született. Conrad, mint első fiú a 9 testvér közül, másodikként jött a világra. San Antonioban (Texas) töltötte az első éveit. Apja üzletben dolgozott, majd alhadnagyként részt vett az I. világháborúban. Hazatérve, édesapja, Gus, már nem volt életben. Conradnak ebben a városban már nem sok keresnivalója volt, továbbállt és ekkor vágott bele a hotelszakmába.

Ki történetünk másik f szerepl je?

Gábor Zsazsa 1917. február 6-án született Budapesten Gábor Sári néven. A Gábor lányok, Magda, Zsazsa és Éva már a fővárosban kitűntek szépségükkel és extravagáns életstílusukkal. Zsazsa egy svájci internátusban tanult, majd 1936-ban elnyerte a Miss Hungary szépségkirálynő címet. Ezt követően Bécsbe, majd 1941-ben Hollywoodba költözött, ahol fényes karriert futott be - igaz, nem 70 filmjével, hanem szabados magánéletével került a címlapokra. Éveken keresztül ünnepelt operett primadonnája volt a magyar fővárosnak és Bécsnek is, nagyon szerette szülővárosát. Gábor Zsazsa és Conrad Hilton 1939-ben ismerkedtek meg. Zsazsa svájci magániskolában tanult, ebbe 3 idegen nyelv is belefért. Erről tréfálni is szoktak, mit is tanulhatott ezen a helyen. Azt biztos nem, miről később ismert lett. Zsazsa négy nyelven tudott társalogni,- semmiről; tanult énekelni, balettozni, zongorázni.

Szépségkirályn

1936-ban elnyerte a Miss Hungary címet. A díjat barátnője, Simon Böske, Magyarország és egyben Európa első szépségkirálynője, egy keszthelyi lány adta át. Simon Böskéről 2010-ben,- halálának negyvenedik évfordulója alkalmából könyv jelent meg. Egyébként, mivel Zsazsa még nem volt 16 éves, le kellett mondania a Miss Hungary címről.

Miss_Hungary

1939-ben Zsazsa már elvált első férjétől, egy török katonai attasétól. Conrad Hilton pedig szerelem volt az első pillantásra, -legalábbis mikor Zsazsa megpillantotta Conrad pénztárcáját. Hilton úr jóval idősebb volt Gábor Zsazsánál, így a kapcsolatban az anyagiak jelentős szerepet játszhattak. Zsazsának sikerült magát behízelegnie Conrad mamájánál, Mary-nél és hamar családtagnak tekintették. Házasságuk viszont vallási okok miatt nehézségekbe ütközött. Conrad katolikus volt, Zsazsa zsidó, bár azt füllentette, hogy kitért. A valóságban nem Zsazsa, hanem a mama tért ki a külsőkőbányai Szent Család római katolikus plébánia hivatali lelkésze segítségével. Ennek viszont, a törvények szerint, Zsazsa vallására nem lehetett következménye.

Egyházi engedéllyel sikerült volna összeházasodniuk, bár ez az 1960-as évekig majdnem lehetetlen volt. Már csak azért sem tudtak volna megesküdni, mert Conrad akkor még nem kapott engedélyt a katolikus egyháztól, hogy első feleségétől elváljon. Ekkor Hilton 55, Gábor Zsazsa 24 éves volt. 1942 április 10-én végül New Mexicóban, a Santa Fe szállóban keltek egybe.

Budapest

„A 80-as években Gábor Zsazsa sokszor megfordult a Hilton Budapestben. Első látogatásakor megkérdezte, hogy magyare a konyhafőnök. Igen válaszomra kérte, hogy szeretne beszélni velem. Amikor a séf kijött hozzá a szállodai hallba, azt kérdezte tőle:

- Mondja fiam! Tud maga főzni?
- Hát, azt hiszem.
- Na jó, de úgy mint a nagymamám?
- Nem tudom, hogy a kedves Mama hogy főzött.
- Jó fűszeresen, parasztosan, jó sok fokhagymával.
- Tudok úgy is.
- Akkor fiam főzzön nekem egy jó parasztos tökfőzeléket fasíttal! Már vagy 30 éve nem ettem, de most, hogy itthon vagyok, nagyon megkívántam.

Azután bekísértük a művésznőt az étterembe, ahol jóízűen elfogyasztotta gyerekkori kedvencét. Az ezt követő látogatásai során mindig megkereste Juhász Séf Urat és mindig személyesen egyeztette vele a menüt.

Gábor Zsazsát nagyon szerettük, mindenkivel kedves és közvetlen volt. Kár, hogy már nem utazik.”

Horváth Orsolya & Kovács Pál, Budapest Hilton közlése nyomán.

Tipikus Gábor Zsazsa történetek:

”Remekül értek a háztartáshoz. Ahányszor elhagyok egy férfit, megtartom a házát.”

„Sikeres volt az ágyban és az anyakönyvvezetők előtt. Csak a nyilvánosság elé tárt skalpjainak száma megközelíti (tán meg is haladja) a százat. A már említett török diplomatán és színészen kívül ott van a sorban a nagy politikus, Kemal Atatürk. Aztán királyok, hercegek, grófok: például Ali Khan, a legendásan gazdag mágnás. És persze a művészvilág csillagai Frank Sinatra-tól kezdve Richard Burton-ön át egészen Sean Connery-ig. A gonosz pletykák még olyasmiket is rebesgetnek, hogy egy-két nő is belebolondult, nem is akárhog: Greta Garbo és Marlene Dietrich. Úgy látszik hát, hősnőnk hosszú életében csak a napos oldalt ismerte, és sohasem hullathatott keserű könnyeket. Aligha lehetett így. Harmadik férje, a már többször említett George Sanders például válásuk után nagy skandalumok közepette Zsazsa nővérét, Magdát vette feleségül. Francesca Hilton, a lánya sem tekinthetett rá boldog odaadással, hiszen életrajzi kötetében Zsazsa azt állította: Conrad Hilton, a papa megerősöskolta, és így ejtette teherbe.”

Kérdésemre egy Los Angelesben élő filmrendező ezeket írta: «Zsazsa és Hilton már régen elváltak és nem barátságosan, - szóval mire a pesti Hilton épült, nem hiszem, hogy Zsazsának lett volna befolyása. Ami abból a házasságból maradt, a sok pénzen kívül, az Francesca Hiltoné aki itt él Los Angelesben. Az esetleges norvég rokonok viszont Zsazsától függetlenül léteznek. [...] Igen, a zsidóságot csak ők titkolták, de köztudomású volt. [...] találkoztam is vele. Egyszer meg Évához voltam meghívva teára. [...] Egyébként Zsazsa már hosszabb ideje jóformán kómában fekszik, német alherceg férje még fényképeket is közöl róla, valószínű sok pénzért.”

Conrad Hilton és Gábor Zsazsa egyetlen gyermeke, Francesca, 2015 január 5-én halt meg Los Angelesben, 67 éves korában.

Gábor Zsazsa és Francesca Hilton
(Ron Galella/Wire Image)

Csángó Péter

•Az Ághegy-Liget Baráti Társaság kéri tagjait és barátait, hogy az eddigieknél hathatósabban, még nagyobb odaadással támogassák az Ághegy 41-45 számait tartalmazó 9. kötetének és az Ághegy Könyvek sorozat következő köteteinek kiadását.

Tagdíj: 50 korona + kötetenként a nyomdai önköltségi árnak megfelelően kb. 100 korona.

Az Ághegy Könyvek sorozat kötetei kb. 40-60 korona. Az adományokat honlapunk folyamatos frissítésére fordítjuk. A felajánlott képzőművészeti munkákat, gyűjteményes kiállítás keretében jótékonyági árverésen értékesítjük ugyanezen célból.

Az Ághegy VIII. kötete (a II., III., IV. és V. és VI. VII. kötete korlátozott példányban) és az Ághegy Könyvek kötetei a szerkesztőségben, a stockholmiak számára pedig

Moritz László laszloritz@gmail.com
087559084, 0703666472

A Göteborghoz közeli Gaál Zoltán
címén kaphatóak.

Utánvétellel postán is küldhetünk
kiadványainkból.

**Tízenöt esztendő termése:
45 szám, 9 kötet,
- több mint
hatezer oldal...**

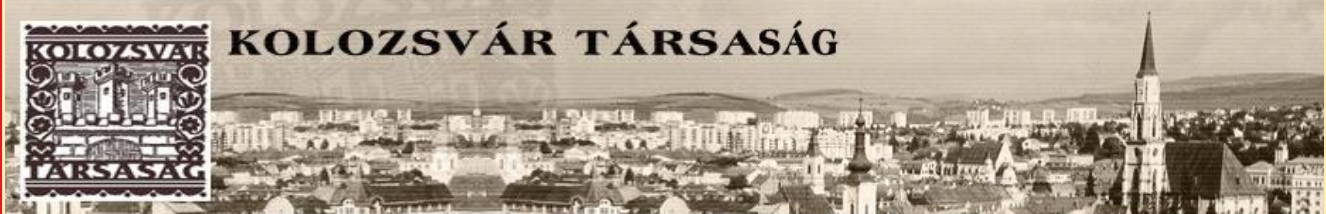
Ághegy Könyvek

1. Tóth Ildikó: Múltbanézó — elbeszélések
2. Tar Károly: Száraz oázis — színháték-sorozat
3. Szakács Ferenc Sándor: Kettéhasadt lélek
4. Bernhard Nordh: A hódtavi újtelepések
5. Erdélyi Szépmíves Céh Emlékkönyv – összeállította Tar Károly
6. Lőrinczi Borg Ágnes: Állapotok - versek
7. Agnes Borg: Tillstånd - svéd versek
8. Bjerck-Amundsen: Søren Kierkegaard kezdőknek – Fordította: Lázár Ervin Járkáló.
9. Dohi Alexandru: Altermundia - Fordította T.K.
10. Tar Károly: Itt és ott- versek
11. Dohi Alexandru: Altermundia — svédül. Fordította Lőrinc Borg Ágnes
12. Dohi Alex: Illatok könyve — Fordította T.K.
13. Tar Károly: Pánik — regény
14. Skandináviai helyőrség — az Ághegy-Liget Baráti Társaság pályázatára érkezett írásokból, lemez melléklettel
15. Elekes Ferenc: Éden Bådenben — kisregény és Leborult szivarvég — egyszerű történetek
16. Asztalos Morell Ildikó: Feloldozás — versek
17. Hjalmar Söderberg: Jézus Barabbás — regény — fordította Szente Imre
18. Gödriné Bedő Ilona: Gondolatok idegenben — versek
19. Molnár István: Mint pillangó a tűzhöz — regény
20. Dohi Alex: Definíciók könyve — versek. Fordította: Tar Károly
21. Veress Mária: Életre, halálra — kispróza
22. Janáky Réka: Válogatott versek
23. Tar Károly: Táncház — gyermekversek – Pusztai Péter rajzaival
24. Tar Károly: Firka írka — gyermekversek — Pusztai Irina rajzaival
25. Gaál Zoltán: Szemünk kinyílik — talán, versek
26. Gaál Zoltán: Svart på vitt – svéd versek
27. Tóth Ildikó: Ajtó, ablak nyitva van
28. Tar Károly: Ami eszembe jut – kispróza írások
29. Gödriné Bedő Ilona: Valamit mindig megköszönni - versek
30. Tóth Ildikó: Méről csak álmodom
- 31.. Hommage Tomas Tranströmer — fordítások
32. Tar Károly: Hajnalban vadnyuszik ablakom alatt - regény
33. Tar Károly– Moritz Livia: Vers– kép
34. Tar Károly– Soó Zöld Margit –Játékos torna
35. Gaál Zoltán – Kovács Ferenc: Fák egymás Között
36. Tar Károly: Est - versek

Magyarország Gothenburg Landvetter → Budapest — Göteborg → Budapest — Malmö → Budapest — Stockholm Skavsta → Budapest
Románia Kolozsvár Malmö → Kolozsvár — Bukarest — Malmö → Bukarest — Stockholm Skavsta → Bukarest

Beindult a Malmö– Kolozsvár olcsó járat, amely lehetővé teszi, hogy a svédországi magyarok is részt vegyenek a Kolozsvári Társaság és más „kincses” városi, örvendetesen megszaporodott kulturális rendezvényeken.

2015-ben Kolozsvár viseli a megtisztelő Európa Ifjúsági Fővárosa címet. Mivel és hogyan tud hozzájárulni a kincses város magyar közössége ehhez az egy éven át tartó rendezvényfolyamhoz, amelynek végén – a remények szerint – Kolozsvár fiatalos, dinamikus és vonzó városként rajzolódik ki Európa mentális térképén?

Ifjúsági tájfutó-versenyt, templomok közötti zarándoklatot, éjszakai buszjáratokat, utcaszínházat és utcazenész-fesztivált, Mattis Teutsch János kiállítást és ifjúságszociológiai konferenciát, alternatív, többnyelvű istentiszteleteket, Kolozsvár programkínálatát összegyűjtő portált szeretnének a kolozsvári magyarok városukban látni 2015-ben, amikor a kincses város Európai Ifjúsági Fővárosa lesz. --2015-ben-mindenki-otthon-lesz-Kolozsváron.

Véres forradalmak ideje

Van egy emlékezetes dátum Európa történelmében. Könnyű megjegyezni, mert az egyes után sorba következnek a számok: 1789. A francia forradalom esztendeje. Mindent megtudhattok róla a Wikipédiában. Most csak annyit, hogy hármas jelszava ma is időszerű: Szabadság, Egyenlőség, Testvériség (Liberté, Égalité, Fraternité)

Él sködök a francia paraszt hátán

És hogy ez is, mint sok más népi megmozdulás végül diktatúrába fulladt. A forradalmakat az elégedetlenség szüli. Akkor a szegények hátán élt a papság és a nemesség. Mutatja ezt egy korabeli karikatúra. Mindig az volt a baj, hogy a társadalom két nagy csoportra volt osztható: szegényekre és gazdagokra. És amikor a szegények nagyon elszegényedtek, a gazdagok pedig nagyon gazdagokká váltak, „megtelt a pohár”, az éhezők fellázdáltak. Az európai fejedelmek gazdagok voltak. Összefogtak és rendre tanították a szegényeket. Persze az idők folyamán engedniük kellett egy kicsit a népre osztott terhekből, a világ lassacskán így fejlődött. Az osztrák-magyar monarchiában sem volt ez másként. A francia forradalom és Napóleon leverése után, itt I. Ferenc uralkodott, mégpedig országgyűlés nélkül, mert így könnyebb volt olyan rendeleteket hozni, amit a magyarok nehezen szenvedtek, nem volt inyükre. Így ment ez évekig, hiába volt a vármegyék ellenállása. Végül 1825-ben kénytelen volt összehívni a magyar rendek országgyűlését Pozsonyba, amely akkoriban Magyarország része volt, ma Szlovákia fővárosa. Megjelent ezen az országgyűlésen egy merész huszártiszt, aki, mert sokfelé megfordult a világban, járta a magyar földet is, és látta az ország rettenetes elmaradottságát. Az országgyűlés

követei éppen azt vitatták, hogy miként lehetne lendíteni valamit a magyar nyelv és művelődés ügyén. Eléjük állott és kijelentette, hogy egyévi jövedelmét felajánlja egy magyar tudóstársaság létesítésére. Gróf Szécshényi István volt ez a kapitány, gazdag ember.

Azon magyar nemesemberek közé tartozott, akik belátták, hogy változtatniuk kell a magyar életen, mert a fejlő-

Szécshényi István

désnek kerékkötője a jobbágyi sors, a szegénység, a kulturátlanság. Az ilyen magyar nemesek többségben voltak, és Európában példamutató módon azt hirdették, hogy a forradalmat nagyobb szabadsággal meglehet előzni.

A lánchíd

Kossuth Lajos

Wesselényi Miklós

iskola

Széchényi ma is híres hidat építtetett, nemzeti kaszinót létesített,

pártolta a lótenyésztést. Könyveket írt, amiben a polgári életmód alakítására buzdítja honfitársait. Emberi, de hasznos tettek mondja a jobbágyok felszabadítását. Mindenkinek egyenlő jogokat követel a törvény előtt.

A jó eszmék csak lassan hódítottak tért, évtizedek teltek, amíg örökös küzdelemben a bécsi udvarral változtatni lehetett valamicskét a nép sanyarú sorsán. Üldözték a változtatások kezdeményezőit. Perbe fogták Wesselényi Ferencet is, Széchényi barátját. Kossuth Lajost, aki újságjában hirdette a haladást szolgáló gondolatokat, három esztendőre fogságra vetették. Mindenek ellenére egyre növekedett a szabadelvűek tábora. 1840-ben törvény született arról, hogy a jobbágyok megválthatják szabadságukat a földesuraktól. Végre latin helyett magyarul lehetett szólni az országgyűlésen és szabadon engedték a politikai foglyokat. Kossuth is szabadult, a börtönben megtanult angolul és olaszul, lelkesen írta cikkeit továbbra is az egységes magyar nemzet kialakítása érdekében a Pesti hírlapban. Széchényi, akit Kossuth nevezett a „legnagyobb magyarnak” sokallta a hirtelen újításokat. A nemzet Kossuth pártjára állt, őt tekintette vezérének. Az 1847-48-as országgyűlés kimondta a vallási egyenlőséget, a sajtószabadságot, az anyaországnak Erdélyvel való egyesülését. Felirat született, amit hajón vittek Bécsbe a király elé. Közben Bécsben a nép megelégtelt az elnyomást, kitört a forradalom. Március 15-én Pesten az ifjúság kezdeményezte a vér nélküli forradalmat. Petőfi megírta a Talpra magyart! Az ebben az évben született magyar alkotmányt a magyar arisztokrácia nemeslevelének nevezik a történészek, mert a minden időkben óhajtott haladás szolgálta.

Következett a hősies magyar szabadságharc. Mint minden forradalom, ezt is az uralkodók ellen, az elkövetkező nemzedékek érdekében, életek feláldozásával vívta a nép.

Wesselényi Miklós szobra Zilahon

Irodalmi Fórum Budapesten

A Pamoráma Világklub Irodalmi Fórumának legjobb helye a Panoráma Világklub. Összefogás értékeinkért. Ez nem tartalmatlan szólam. Nem annak van szánva.

A magyarok között rengeteg a világhírű művész. Alkotó nép vagyunk. Festők, szobrászok, fotósok, filmesek, zenészek, táncosok... Irodalmárok már kevesebben, mert a magyar nyelvet nem értik oly sokan. Nem is baj az. Elég, ha mi értjük, de nekünk érteni kell.

Kultúra alatt nem csak azt kell érteni, amikor a művész találkozik a publikummal. Amikor a zseninek tapsolunk. Nincs baj ezzel, van okunk büszkének lenni a sok-sok magyar zsenire. Ám kultúra az is, amikor csak úgy, a magunk örömeire zenélünk, dalolunk, verselünk, mesélünk. Amikor egymásra figyelünk értőn, szívvel, és egymás kezét szorítjuk, ha tetszett a produkció. Ezért jött létre az Irodalmi Fórum Budapesten, és ezt éltük, ezt éreztük az első találkozón a Feneketlen Tó partján egy söröző különtermében vacsora közben, pohár bor mellett. Összejönni jó.

Persze nem lehetünk önzők. Ha valami jó, részesíteni akarunk másokat. Összegyűjteni nemzetünk szétszóródott részeinek értékeit. A külön-külön dobbanó szívekben a közöset. Üzenhessünk egymásnak haza, üzenhessünk egymásnak hazulról! Nem hivatalos irodalmi életet akarunk kreálni, olyan van elegendő. Nem mérlegelni, ítélni akarjuk a tehetséget, eldönteni, mi érték, és mi nem. És mentesek vagyunk a politikától. És függetlenek is. Ezt is jó kimondani. A XX. század elején az Országos Közművelődési Tanács felkért írástudókat, hogy írjanak az egyszerű, iskolázatlan nép számára is érthető formában azokat érintő témákról. A történelem mellett zömében mezőgazdasággal, állattenyésztéssel kapcsolatos írások voltak ezek, amiket aztán fölolvastak szerte az országban. A felolvasásokat kiadták kötetekben is, Benedek Elek szerkesztette ezeket, a Franklin adta ki. Azt gondolom, ma is vannak igen fontos témák, amiket értéktartó írástudók megírhatnának, és terjeszthetnénk. Ilyenek talán a történelem mellett az Isten, a Haza, a Család, hogy csak a legkézenfekvőbbeket említsük, és amikről nem ártana felolvasásokat tartani újra szétszéledni kényszerült nemzetünk tagjainak. Hogy érthessék a szót, és megmaradhassanak ők is magyarnak! Itthon is, idegenben is.

Az Irodalmi Fórum 2. találkozója 2015. március 27-én volt a Corner Sörözőben. A programban, mások mellett, bemutatkozott Kovács katáng Ferenc, az oslói diaszpóra írója is, aki a Kosuth Rádió Vers napról napra c. áprilisi adásában elhangzott Hamsun ciklusát ajánlotta a hallgatóság figyelmébe (A versműsorok, kényszerű szünet után, 2012. március 17-én tértek vissza a Kossuth Rádióba. Általános vélekedés, hogy a költemények „életre kelt”, hangzó változata sajátos élmény, amit sokan hallgatnak szívesen a Rádióban is. A hétperces, kritikai vagy ismeretető idézetet is tartalmazó, rövid prózai bevezetővel ellátott és zenével megkomponált műsor esténként 20 óra 50 perckor jelentkezik, a 21 órás hírek előtt. A klasszikus és a kortárs költők arányának mérlege az utóbbiak javára billen. A műsorok alapanyagát a Magyar Rádió Hangarchívumának kincsei adják, részben kitűnő színészek és előadóművészek, részben a legautentikusabb tolmácsolók: a szerzők előadásában. Ezt a meglévő anyagot folyamatosan egészítjük ki a kortárs költők saját előadásában felvett versekkel. Kovács katáng Ferencsel Veres Emese Gyöngyvér készített összeállítást. A szer. megj.)

Hogy vesztek el az oslói magyarok egy gentleman?

Magyarország kis ország. Kelet-európai, mondják azok, akik nyugatabbra laknak. Művészete, zenéje, irodalma nyugat felé tolná az országot s szeretnénk, ha Közép-Európa-inak neveznének bennünket.

Sajnos keletre toló irányzatok is vannak. Ilyen pl. a politikában uralkodó durva beszéd. Ez a Parlamentben, és az ország vezető köreiből sem ritka. “Maga hazudik”, “Maga marha”, ilyeneket hallani az Országházban. Sőt 2015 februárjában már a szexuális élethez tartozó nemi nedveken szólítják egymást. A The Economist szerint ezen a téren bámulatra méltó gazdagságot árul el a magyar nyelv. Inceszt több generáción belül, farm animals, mind, mind előfordul, írja a lap, alig leplezett irigységgel.

Mindezt, jó ideig, távolról figyelte egy gentleman. Távolról, mert dr. Jeszenszky Géza történész, Magyarország norvégiai nagykövetségént az utóbbi három évben Oslóban élt. Hogy miért gentleman, az az alábbiakból derül majd ki.

2014 végén, az oslói magyarok nagy meglepetésére, dr. Jeszenszky teljesen váratlanul lemondott nagyköveti állásáról és hazaköltözött.

Miért?

Minden pletykát megelőzve szabadon idézzük őt a HVG-nek 2015 februárban adott hosszú interjúból. Lemondásának okait két csoportra lehet osztani.

Az első, a gentleman viselkedés csődje volt. Nem akart senkit hangosan kritizálni, hanem pár személyt csendben, diszkrétan felkért egy beszélgetésre, nem többre. Arra gondolt, hogy 25 éves diplomáciai, országirányítási, és történelmi tapasztalatai alapján, egy beszélgetés alatt, tanácsot adna a fiatalabb, de kulcspozícióban levő félnek.

Több személyt keresett meg, de mindanyian visszautasították e gentleman közeledést. Ez várható volt, hiszen az említettek pontosan tudták, mit várhatnak, s kibújtak minden olyan beszélgetés alól, amelyben kiderült volna hibáztatható politikájuk.

A lemondás másik - szerintünk komolyabb - oka az volt, hogy mikor a Norvég Alap pénzáttulását Magyarországnak ideiglenesen leállították, akkor a legegyszerűbb, legtermészetesebb megoldásként, az oslói nagykövetet nem kérték fel néhány Oslo-Budapest-Oslo útra, hogy a félreértéseket elsímítsa.

Ezek után természetes volt a nagykövet csalódása. Így már értjük a szükségesnél egy évvel korábbi távozását is.

A gentleman csak egy hibát követett el: Lépésével megfosztotta az oslói magyarokat egy jó baráttól, egy kultúrközvetítőtől, egy jó előadótól, egy szíves sporttársától.

Megérdemelték ők ezt?

Borka László

Norvég egészségügyi reformtervezet, 2015

„...ha csapattá kezdünk válni, mindig újjászervezünk... az átalakítás csodálatos módszer arra, hogy a fejlődés látszatát keltsük, miközben konfúziót, a hatékonyság megszűnését és demoralizációt idézünk elő.” Gaius Petronius (k.u. 27-66)

A második éve hatalmon lévő norvég jobboldali koalíció az egészségügy reformjához 2014 ősz óta gyűjti a javaslatokat, a támogatókat.

A reform fő célja az, hogy a betegeket egy évtizede újító kórházi várakozólistákat végre minimálisra csökkentsek. A betegek – ha átmegy a javaslat a parlamenti szavazáson – 2015 őszétől egy ajánlott kórházi és privátklinikai listáról szabadon választhatnak kezelőhelyet.

A fent említett reformjavaslat apropóját az adta, hogy a jelenlegi, jobboldali koalíció kisebbik pártja, a Haladáspárt, még a hatalomra jutásuk előtt, súlyos vádakkal illette az akkor regnáló Munkáspárt egészségügyi politikáját. A 2013-ban nyilvánosságra hozott dokumentumaik szerint az egészségügyben dolgozó közel 13 ezer orvosra 20 ezer adminisztratív dolgozó jutott. S csak az utóbbi 5 évben 2 ezer fővel nőtt az oda felvett bürokraták száma. Az Orvosi Kamara felmérése szerint az orvosok munkaidejük 40%-át adminisztrációra kénytelenek fordítani, s nem a beteggel való közvetlen foglalkozásra. A journalok számítógépes feldolgozottsága elmaradt a legtöbb fejlett országtól, hosszú a beavatkozásokra való várakozási idő, a kórházak zsúfoltak, sok beteg szorul a folyosókra.

A 2015-ös reformtól a Jobboldali párt egészségügyi minisztere radikális változásokat remél: A konkurencia felerősödésével hatékonyabbak, profibbabb lesznek az állami finanszírozású kórházak, hamarabb jutnak kés alá a rászorulóak. A politikai korrektségnek nyoma sem látszik abban a nyilatkozatában, amiben az állami szektor orvosait kritizálja, akik szerinte elavult műtéti módszerekkel felesleges fájdalmakat okoznak betegeiknek, és késleltetik a felépülésüket. Arra biztatja a szakembereket, hogy képezék tovább magukat, vegyék át a külföldön már bevált új módszereket. Kritizálta, hogy a rossz szervezés miatt fél kapacitással üzemelnek a műtők, s ha egy takarítónő lebetegszik, operációkat halasztanak el. A miniszter az elmúlt fél év alatt beérkező véleményeknek megfelelően módosította a tervezetet, pl. a betegek majd nem esnek ki az állami ellátási rendszerből csak azért, mert egyes esetekben magánklinikát választottak.

Az Orvosi Kamara szerint a betegek javát szolgálja, ha maguk találnak szabad kapacitást a rendszeren belül. Az orvosok többsége viszont kételkedik abban, hogy e rendelkezés nyomán jelentősen csökkenthető lenne a várakozási idő. Attól félnek leginkább, hogy az állami kórházak elvesztik a szakembereiket, csökken a támogatási, fenntartási keret, s kettészakad az egészségügyi ellátó rendszer.

A koalíciós partnerek támogatják a kormány reformtervezetét, de közülük a liberális Baloldal fél attól, hogy csak a tehetősebb betegek járnak jól, míg a Keresztény Néppárt nem lát fedezetet a tervezet mögött.

Az ellenzék soraiban nagy a felháborodás. A Munkáspárt azon aggódik, hogy az egészségügyi támogatás a pri-

vát szektort preferálja majd, s elszegényíti az amúgy is nehéz helyzetben lévő állami kórházakat. A reform sikerességének feltétele egy jól kiépített, s jól működő engedélyező- és ellenőrző hivatal, ami által – a szakmai munka kárára – tovább nő a bürokrácia. A Centrupárt (a Paraszpárt utódja) nehezményezi, hogy az üzlet kerül a betegek érdekei elé, s csak azokon segít, akik egyszeri és egyszerűbb beavatkozásra szorulnak. Várakozásaik szerint az új rendszeren belül dőcögni fog az utógondozás és a rehabilitáció. A Szocialista Baloldal szerint a tervezet nem más, mint az egészségügy kiárusítása.

Abban minden ellenzéki egyetért, hogy semmiképpen sem kezdhető a reform az elvonó- és a pszichiátriai intézetek területén, és hogy az egészségügy kerékkötőjének tartott bürokráciát minimálisra kell csökkenteni. Csakhogy ezzel a követeléssel alaposan félrevezetik a választókat, hiszen ez a mérhetetlen adminisztráció a korábban évtizedekig kormányzó Munkáspárt, illetve a Baloldali Koalíció (Munkáspárt, Centrupárt, Szocialista Baloldal) kreálma (lásd fent!). A 14 hónapja hatalmon lévő, ráadásul beszavazókra szoruló kisebbségi kormánykoalíció benuktan áll a megörökölt rendszerrel szemben.

1975-ben 5 egészségügyi körzetre osztották Norvégiát. A korábban létrejött helyi kórházak nagyjából véletlenszerűen épültek, természetesen a nagyvárosokban, a nagy vonzókörzettel rendelkező településeken, s az ipari körzetekben. Ezek funkciói is véletlenszerűen, a kórházak élére került vezetők szakiránya szerint alakultak, természetesen hosszú évek során. A körzetesítés után, 1975 és 1994 között, 84 kórházból 78 maradt talpon, s az ágyak száma 22500-ról 14000-re csökkent. A szakmai indokok legtöbbször eltörpültek a politikaiak mellett. Akkoriban nem készültek jelentések arról, hogy mik az ideális egészségellátás feltételei. De sokan nem is akarták tudni, hogy hány beteg hal meg a rosszul ellátott kiskórházakban, illetve károsodnak az alatt, míg arra várnak, hogy egy távoli kórház speciális szakellátásához jussanak.

A decentralizáció kontra centralizáció témája leginkább szakmai kérdéseket vet fel (a vidéki, kis kórházak mennyire vannak ellátva jól képzett orvosokkal, azoknak milyen a gyakorlottsága – pl. tudnak-e ehhez szükséges számú elegendő műtétet végezni, stb). Ennek ellenére a téma, szinte évtizedenként, a politikai aréna látókörében bukkan fel. Egy-egy miniszter életcélja, hogy regnálása idején alapvető változásokat kényszerítsen rá az amúgy valóban bajban lévő intézményekre. Kerül, amibe kerül, csak reformer jellel láthassa nevét leírva.

Norvégia szélsőséges földrajzi és időjárás viszonyai miatt, no és azért, mert ritkán lakott s minden polgára ott telepedhet le, ahol éppen akar, óriási problémákkal küzd az alapvető szociális, oktatási, egészségügyi ellátás terén. Észak-Norvégiában előfordul, hogy 300 km rosszul járható út vezet a legközelebbi kórházba. Kisrepülőgépes, helikopteres betegszállítás nélkül elképzelhetetlen lenne a hiánytalan betegellátás. De, mint egy későbbi példánk mutatja, a hagyományos, közúti közlekedést s az ebből fakadó ésszerű – kórházak közötti – távolsági kritériumokat sem lehet figyelmen kívül hagyni.

Norvégiában az 1990-es években indult meg a nagy kórház összevonási hullám. 1992 és 2007 között a 17 egységből 7-et hoztak létre. A fő érv a takarékoskodás volt, de mint kiderült, a 7 egységből 6-ban 2-3%-al nőtt az egy betegre eső bekerülési költség. A nemzetközi felmérések is hasonló tapasztalatokkal szolgáltak.

Trondheim, Nidaros, Snøhetta

Útijegyzetek

Nidaros

A norvég történelem ékköve, minden trondheimi kirándulás kötelező eleme. Magában hordozza az egész norvég történelem kettősségét, a régiség és modernség határvonalán egyensúlyozó bizonytalan lépteket. Monumentális templom, a 19. századi műemlékkultusz jegyében újraálmódott történelem mintapéldánya.

A főhomlokzat bal oldalán nagy, szürke új épület áll: a visitor center, az újabb kori örökség-kultusz áldozati oltára, ahol az épülettel megismerkedni kívánó turisták tömegei még testi szükségleteiknek élhetnek (étterem, kávézó, toalett, szuvenir bolt egyben), mielőtt belépnek a szigorú, fegyelmettséget megkívánó templomtérbe. Alig pár éve épülhetett ez az üvegfalú, szürke épület. Nem is értem mit keres itt a gótikus (pardon neogótikus!) főhomlokzat közvetlen közelségében. Túloldalon álló régi épületek és mostani kiállítóhelyek rusztikus falazata közelebb áll a keresni vágyott eredetiség-érzéshez, amit az én „képzelt középkortól” elvárok.

Hosszasan álldogálok a Nidaros előtt a feleségemre várva, csendes, szemerkélő esőben. Van időm alaposan megfigyelni a kis részleteket. Ahogy tekintetem egyre inkább részleteire bontja az épületet, a homlokzat arányait, részleteit, ahogy haladok az egész felől a kisebb részletekig, egyre inkább megdöbben a következtelenség, az arányok és a részletek diszsonanciája. A korábban látott fotókon mindig úgy tűnt, hogy a híres kelet-angol székesegyházak (York, Lincoln) mintája alapján kívánták helyreállítani, kiegészíteni a 19. század végén ezt az akkor szerény megjelenésű templomot.

Hogy mi zavar a homlokzaton leginkább? Az eltúlzott részletek, az alátámasztás nélkül burjánzó leveles oszlopfézetek, a sok száz vékony fehér pálca tagozat, összességében az imitált, manierista középkor. A templom főhajója

kapott egy hatalmas, vertikálisan tagolt, képeskönyvvé felduzzasztott kulisszahomlokzatot. Mögötte elveszik a templom egésze. Sokan támadták e miatt a vatikáni Szent Péter késői építészeit is. Igaz, ott volt mögötte egy templom és egy kupola is. A főhomlokzat két oldalán sután megoldott, a szélekre tolt torony. A nagy homlokzat mögött épp csak kilátszik a négyzeti torony nagy süvegje, annak is csak felső része: aránytalanul vágja a homlokzat a kilátást.

A látogatóközpontban sorba állok jegyért. Délután kettő óra előtt öt perccel közlik, hogy mára a templom bezárt. Holnap viszont jöhetnek kilenc órától. Körbejárjuk a templomot és az azt körülvevő kis temetőt. A fákról még hiányoznak a levelek. Ha temetőben járok mindig a neveket olvasom sírokon. Feltűnően sok német, németes hangzású nevet látok a sírköveken. Német kereskedők kerültek ide? Lutheránus hanzapolgárok előkelő temetkezési helye lehetett ez a kert? Talán túlzás ilyen következtetést tenni.

A székesegyház elhelyezkedése mégis méltóságot sugall. A folyó kanyarulat messze van, de a város is kellő távolságtartással veszik körbe az épületet. Esetleg a sírkert miatt? Más hol volt ilyen, mégsem hagytak a későbbi várostervezés során ekkora helyet a templomnak. Egyik hátsó oldalánál kis gazdasági épületek, egy emelettel alig feltűnőek. A másik oldalon a város kezdetét a kétemeletes városháza képviseli, szerény, visszafogott, 19. századi épület. A főhomlokzattal szemben fából épült „régis udvarház”; egykori gyermekotthon, sötét vörös színekkel jelzi a helyi építészeti hagyományokat. Mögötte a várost észak-dél irányban átszelő „autópálya”, a hidra vezető, buszjáratokkal megtűzdelt főút. Ez már a modern urbanisztika találmánya. Nem nehéz elképzelni itt sem a városfejlődés eggyel korábbi, motorizáció nélküli szakaszát. Séta a nagy, folyón átívelő hídon. Ez is csak 1951-ben készült. Mi lehetett előtte? Kis fahíd?

Másnap bebocsátást nyerek a templombelsőbe is. Hasonló kettősségérzet. A főhomlokzat mögötti falszakaszon a régi orgonát egy modern, fekete konstrukcióra cserélték. Az ajánlékboltban egy külön erről kiadott könyvben olvasom, hogy botrányok kísérték a felállítást. A főhajó négyzeti torony előtti szakasza mérnöki pontosságú neogótika. A négyzet sarkaiban egy-egy megerősített, robosztus pillér áll, ezeket bizonyára komolyabb súly, nagyobb torony hordására tervezték. Az két oldalszárnyban meghagyták a vélhetően eredeti rusztikus, nagy kövekből kirakott, domináns falazatot. Két-két kis mellékkápolna közül az egyik az itt eltemetett norvég királyok latin nyelvű táblája. (A toronyba és az sírhelyként szolgáló altemplomba nem lehet bejutni.) Kisebbs felújításokat végeznek a szentély felé eső főhajó-szakaszon is. Hátramegyünk, a szentélyrekesztő mellett szűk folyósón körbe lehet járni a főoltárt is. A leghátsó szentélyben lábon álló tábla figyelmeztet: ez a szentély volt Szent Olaf nyughelye. Ezen kívül semmi sem emlékeztet arra, hogy itt valaha egy királysír volt. A 19. szá-

A Nidaros-dóm a temet fel 1

„Az utolsó viking”, Nils Aas szobra (1990)
Trondheimben.

zadi felújítás egységessége érdekében feláldozták az eredeti részleteket, amelyek a késő romanika rusztiikusabb, zártabb világát, hangulatát képviselik. A belső terek közül ide jut be a legkevesebb külső fény.

Egy építészetelméleti megközelítés szerint egy korszak építészeti „divatjai”, léptékei, anyag és arányválasztásai mindig a jövőnek szóló üzenetet fogalmaznak meg, mindig jövőorientáltak. (És persze az építész tervei is csak a több-éves folyamat végén, a „jövőben” valósulnak meg.) Vajon milyen jövőképet hordoz magában az, hogy 19. században nem a romanika kőtemplomában „purizálták”, egyszerűsítették vissza az épületet, hanem egy nagy léptékű, angol-német gótikus stílusban építették újjá, de nem eredetivé.

Ila temploma (a domb mögött)

Kunstmuseum

A dómkert melletti szerény téglapépület a művészeti múzeum épülete. Az iparművészeti múzeum helyett ezt választom, valamivel közelebb áll hozzám a képzőművészet. Tipikus két világháború közötti robosztus, zárkózott téglapépület. Az eső és séta után jó érzésekkel és várakozással megyek fel a bejáratú lépcsőn. A pultos lelkesen kezembe nyomja az angol nyelvű kiállítási vezetőket. Közli, érdemes lesz magammal vinnem, mert kiírások nincsenek. A földszinten norvég kortárs festő kiállítása. Minden teremben nagyméretű akvarellek. Színek és színek, egy-egy installáció, videók, de főleg papír alapú munkák. Erős merített papírok a falnak szögezve, keretezett két-, három színnel nyomott litográfiák egymás mellett. Üde, kellemes kiállítás, komolyabb érzelmi benyomás nélkül. Az egyik oldalteremben 50 centis, négyzetes papírlapból hajtogatott szöcskék, a földön egymás mellett. Külsőjük egy-egy világos színre festve. A falon kifüggesztve, azonos színekkel, kinyitott papírlapok, egykori szöcskék, csak most már újra két dimenzióban. A kinyitással előállt, egymást váltó színes és fehér foltok rendszere erősen Hantai Simon műveire emlékeztet. Nem gondoltam volna, hogy északon is vannak a franciává lett magyar mesternek ilyen hűségű rajongói.

A múzeum felső szintjén Slavs and Tartars művészcsoporthoz kiállítás. Évekkel ezelőtt egy jótékonyági aukció kapcsán találkoztam a „nevükkel”. A felkért művészek között szerepeltek. Emlékeim szerint alkotásuk el is jutott a rendezvényre. A konkrét műre azonban nem emlékszem. Bizonyára az erős politikai, kulturális referenciákkal átszőtt mondanivalóval ellátott objekt volt. A trondheimi teremben egy török-persza-orosz tematikájú, hét darabból álló szőnyegsorozat áll a főszerepben. Mindegyik két és félméteres, falra akasztott modern szőnyeg, karikatúraszerű referenciáik, a vezető nélkül nem érthetőek. Így önmagukban nem tudják megteremteni azt a hatást, azt a miliőt, amelyet egyébként szándékoznak. Leírás nélkül nem is léteznek. Vagy nekem kellene már jobban olvasni az arab-perzsza-orosz kulturális kódokat? A terem végében egy belülről feketére mázolt black box-ban két alulról megvilágított, öntött-formázott, több irányba tekergő üvegtárgy. A művészcsoporthoz két alkotása. Csalódottan sétálok ki ebből a kiállításból is.

A Kunstmuseum északi nagytermében egy asztalon emlékkönyv, mellette fekete keretben fekete szalagos fotó. Inger Sitter festőnőre emlékeznek, aki pár hete hunyt el. Amikor megjelentek a haláláról a hírek, utánanéztem életének. A könyvtárban kézbe vettem egy könyvet róla. A 1930-as harmincas években született, a II. világháború után indult generáció tagja volt. Korai képei megdöbbentően hasonlók az 1960-es évek magyar festőinek képeihez, az 1956 után teret nyerő szocmodernhez. Sitter később a norvég absztrakció egyik megújítója lett, nagyméretű képeivel komoly sikereket ért el. Élete második felében egy „festői” olasz kisvárosban élte nyugdíjas éveit. Magyarországi kortársaira gondolok, hányan futhattak be hasonló lehetőségekkel teli karriert. Sorsok, generációk, lehetőségek. Az emlékkönyvbe teszek egy bejegyzést. Sic fuit.

Bakklandet

Délutáni csendes eső, séta a város „hátszágában”, Bakklandet-ben. Tetszik ez a feltételezett etimológia. Trondheim belvárosának különlegessége, hogy nagy számban őriztek meg egységes utcákat, faházak egymás melletti hosszú homlokzatait. A 19. századi visszafogott, egy-két emeletes épületek kellemesebben illeszkednek a városképbe, hozzáadnak valamit a város polgári hangulatához. A belváros 20. századi modernizációja azért sok telken nagy betonépületeket eredményezett. A Nidaros-dómon túl egészen egységes háztömbök, „kvadraturák” vannak, amelyeket a helyiek csak „angol negyednek” hívnak. A dóm környékén viszont a folyó, az árapállal együtt látványosan változó Niddelva medre dominál. Bizarrnak hat, hogy milyen nagy kanyarulatokat ír le ezen a kis területen, ám mégsem tud áttörni a tenger felé. Száz méterre megközelíti azt az Ila negyednél, de nem tudja áttörni a felszíni kőzeteket. A Niddelva ezután fordul át újra déli irányba, hogy azt követően újra északra törve érjen a tengerbe a kikötőnél. A folyó alsó szakaszán a példásan megőrzött Brygge egységes, elnyeri tetszésem. A régi magtárházak, halászati, kereskedelmi épületek sora ma már átépítve, stabil betonmagra, fémvázra húzva tekint a folyóra. Északon a kikötő bejáratánál a vasúti sínek választják el a folyót, a várost a fjord nyílt vizétől. A régi térképeken láttam, hogy egy régi töltést bővítették ki a 19. század végére vasúti kocsik számára is járható, lapos rakparttá. Ez a fejlesztés elvágja a várost tengerrel, így ma már nem különösebben vonzó emiatt. A Brygge házai közé ékelődő halpiacot meglepően kicsinek és visszafogottnak találom. Úgy számítottam, hogy esetleg megkívánok ott valamit ebédre, de csalódnom kellett. A halpiac pavilonja mellett kisebb macskaköves tér. Ide, az egykori kikötőhöz a Nidarostól a régi vásártéren át széles utca vezet. Itt egy magas talapzaton nagyméretű bronzszobor áll, amely a város felé néz. Messziről észreveszem, nagyon hasonlít a hódmezővásárhelyi Szántó Kovács-szoborra. Közelebb érve a feliraton látom, hogy egy 1921-es Johan Bojer regény szereplőjét örökíti meg a szobor, az „utolsó vikinget”. Kevésbé idealizált, keményen formázott, mintázott alak. Ezért is hasonlított nekem Somogyi József

legendás 1965-ös szobrához. A lábazatnál megkeresem a szignót: 1990-ben állították fel. Sokkal korábbinak gondoltam.

Séta tovább a Bakklandeten keresztül fel az erődhez, a régi városrész felett. Kopár falak és zöld pázsitok veszik körül. Mögötte a Rosenborg városrész terül el, rendezett, felújított házaival. Ezt a negyedet korábban a focisapatáról ismerem, de mint megtudtam, a stadion már máshol van. Az erőd közepén egy tömzsi, fehérre meszelt középkorias torony, nagy, széles bevágásokkal. Méltóságteljesen terpeszkedik a város és az erődített falak felett. A kiíráson látom, pontos megnevezése: donjon. Rég hallottam ezt a kifejezést. Gyerekkoromban a magyar képekonyvek lakótoronynak fordították. A falakról kiváló kilátás nyílik a városra. Balra a folyó völgye felett a műszaki egyetem főépülete, amely méltóságteljesen tekint a város felé. Két kis homlokzati fiatornyával az esős, felhős idő miatt különös, angol kastélyra jellemző hangulatot áraszt. Ez a város egészére is elmondható.

A dombról jól látszik, hogy a nyugati irányban tornyosuló Bymarka hegyeit félbevágják a felhők, csak az alsó részük látszik. A tengeren még feltűnik a Munkholmen sziget, de a horizontot záró, a fjord másik oldalát jelentő hegyvonulat már nem. A látóhatáron világosabb felhőtömeg beleolvad a tenger hullámokkal tarkított sötétkékjébe. Mintha csak egy nagy fal lenne. Lesétálva az erődtől betérünk egy faházban kialakított kis vendéglőbe. Forró csokit iszunk krémmel. Este a szálláson olvasom az útikönyvben, hogy ezen a helyen lehet Norvégia legjobb hallevesét enni. Legközelebb.

Snøhetta

Hazaút vonattal. Az egy órás repülőutat hétórás vaspályás közlekedésre cseréljük. Soha nem tapasztalt szépségű tájkon száguldunk keresztül. Minden kis faluban jó lenne megállni, szétnézni. Az oppdali fennsíkon teljes hótakaró fedi a tájat, minden oldalról vakít a fehérség. A régi vasúti fővonal a hatos út mentén szeli át Norvégiát észak-déli irányban. Elhaladunk a méltóságteljes Snøhetta alatt is. Eszembe jut a hegyről elnevezett építésziroda is, amely pár napja nyert meg egy nagy budapesti pályázatot, az új Magyar Nemzeti Galéria (bocsánat inkább Új vagy Modern Képtár) épületére. Régoa követtem, olvastam a Városliget átalakítására szőtt terveket. Soha sem gondoltam volna, hogy egy norvég „jéghegyet” találnak majd a bírálók a legjobbnak a pesti közpark (egy történelmi kert!) közepére. A magyar újságok, közösségi oldalak hozzászólói az oslói Operaházhoz hasonlítják az új tervet. Mások fanyalogva közlik: jó, hogy ilyen „maja piramis” épül nekünk is, mert Oslóba magyar turista úgy sem jár sokat, ezt a poént itt még el lehet sütni. Nincs igazuk. Ugyanakkor a Városligetet tényleg nem lenne szabad beépíteni. Én is a Snøhetta-terv ellen szavazok.

Tóth Károly

A Brygge házai a Niddelva mentén

Vers az Új utcán (Nygatan)

házunk tája

Ha egy kisiskolástól Kányádi által fölszedett tömör meghatározás szerint „a vers az, amit mondani kell” akkor április utolsó hetének végén, Svédország déli részében költészettel telített volt a levegő, mert az érkező tavaszban a Författarcentrum Syd (Déli Íróközpont) közel kétszáz írója és költője mintegy félszáz helyen tartott felolvasást. Trelleborgban, eb-

ben a sűrű forgalmú kikötővárosban egy deres hajú és szakállú ember, kis cetlikkel fölszerelve rötta a belvárosi utcákat. A kis cédulákon sajátos, minden verstani kötöttség nélküli, tömör gondolatok, fuvallatnyi hangulatokat rögzítő szavak sorakoztak. A víztorony melletti piacon találkoztunk, ahonnan nem messze, két, az utcán járór szolgálatot végző rendőrnek olvasott fel szövegeiből. Az Új utcai (Nygatan) áruházon átsétálva, az Ótér (Galma torg) közelében elvegyültünk a villamos kerékpárok bemutatót bámulók között. Aztán embe-rünk elővette kis céduláit és körbehordozta kérdését: „Akarja, hogy felolvassak verseimből?” Akadtak, mert mindenütt vannak kíváncsi emberek. Ha tetszett egyik-másik verse, szívesen a hallgató(k)nak adományozott néhányat színes cetlijeiből, amelyeken a nyomtatott szöveg alatt állt a költő neve: Kató János.

- Minden nap sétálok egy-két órán át. Mindig van nálam egy kis füzet, abba írom a séta közben támadt gondolataimat.

Mi is kaptunk verseiből, amelyek haiku tömörségűek. Kató János kedvtelését komolyan veszi. Írásainak kiadását saját kiadójában végzi: Aida Förlag. Maga nyomtatja és terjeszti füzeit. Az *I eldfflugans sken (A szent-jánosbogár fényében)* című kiskönyvének svéd szöve-gének korrektúráját Monica Palm végezte.

„Az alkotás,
amiből nem tudok megélni,
az okoz igazán nagy örömet.”

(tk)

Kató János íróársai körében

Élete néhány sorban összefoglalható:

Huszonhárom évesen a délvidéki, ma Szerbiához csatolt vajdasági Pancsováról 1971-ben került a trelleborgi gumigyárba. Néhány évig tartó vendégmunkás. Otthonról hozott anyanyelvét és szerb tudását a nyolcvanas években svédül gyarapítja. Lányával együtt tanulta ezt a nyelvet. Szociális gondozóként dolgozott nyugdíjazásáig. Versírással már az óhazában kísérletezett, svéd nyelven írt alkotásaival a kilencvenes években jelentkezett. Tagja volt a trelleborgi verselő társulatnak (Trelleborgs poesisällskap). Napilapokban, a Trelleborgs Allehanda és a délsvédországi Sydsvenska oldalain közli verseit. Füzetei: Ingenstans utan mina egna rötter : dikter, Aida, 1998; Vikingen: dikter: Aida, 1998. - 24 s; Kvinnan: Aida, 1998. - [30] s; Dental: dikter om tänder; Aida, 1998. - 24 s. Tänkespråk från Söderslätt, Aida, 2000. - 60 s; Låt poesin vara simhud mellan oss : dikter & sentenser, Aida, 2004. - 69 s; I eldfflugans sken, Aida, 2015.

(-ssy)

Energi

Ur hand i hand
Blir alltid mer
Än man gav

Tetter

Kézből kézbe.
Mindig többet,
amit az ember odaad.

Mint a gondolat szó nélkül,
sírva jöttem a világra.

Világra jöttem,
hogy sötétséget lássak

Folytatás a 41. oldalon

Oslói hírek 2015. január 1. – május 1.

* Január 25-én Fey Zsuzsa sielésre várta az érdeklődőket: Úgy néz ki, hogy a By i Lommedalen kiindulópontokra voksoltak a legtöbben. Azt javaslom, hogy 10.30-kor találkozzunk a felső parkoló felső végében levő nagytáblánál. A Greinehytta menedékházban lehet csokit és meleg italt vásárolni (kártyát nem kezelnek). Jó hó legyen alattunk!

* Január 31. és február 28. között volt Draviczy Ágnes kiállítása az oslói Twisted Corner Galériában. D. Ágnes 1980-ban született Budapesten. 2006-ban diplomázott a Magyar Képzőművészeti Egyetemen Molnár Sándor festőosztályában. Kiállításai voltak Budapesten, Miskolcon.

Passage, olaj, fa, 2005.

* Február 14-én a norvégiai Magyarok Baráti Köre (MBK) Farsangi és Valentin napi mulatságot tartott. (Meghívó)

MBK Norvégia

Meghívó
Farsangi és Valentin napi mulatságra

Helyszín:
Daas gate 19, 0259 Oslo

Jelentkezési határidő:
2015. január 31.

Belépődíj:
Mbk tagoknak 350,-
nem tagoknak: 400,-
14 éves korig: 200,-

Jelentkezni a részvételi díj befizetésével lehet.
Számlasszám:
0539 21 56293
Kérjük feltüntetni a befizetők nevét és a jelentkezők számát.

E-mail: magyarok.norvegia@gmail.com

**2015. február 14. szombat
18.00-24.00 óráig**

Zene
Tánc
Tombola

Menü
Aperitif
Valentin tál
Desszert, kávé

A vacsorát a Magyar Nagykövetség szakácsa készíti

Bor és üdítő a helyszínen vásárolható!

A legjobb jelmezeket díjazzuk!

A terem korlátozott befogadóképessége miatt csak az első 90 jelentkezőt tudjuk elfogadni!

Mindenkit szeretettel vár a norvégiai Magyarok Baráti Köre!

* Kovács Ferenc vezette február 17.-én a Magyar Filmklub Színházi Esték c. sorozatának első foglalkozását Csokonai Vitéz Mihály: Dorottya

vagyis A dámák diadala a farságon – furcsa vitézi verszet címmel. Az eseményre dr. Géczy Balázs ideiglenes ügyvivő szervezésében Magyarország oslói Nagykövetsége épületében került sor. (Meghívó)

MAGYARORSZÁG NAGYKÖVETSEGE
OSLO

Géczy Balázs ideiglenes ügyvivő
tiszteltetéssel meghívja Önt és kedves családját
húshagyó-kedden, a farsang farkán

a Magyar Filmklub SZÍNHÁZI ESTÉK
c. sorozatának első foglalkozására.

Csokonai Vitéz Mihály: Dorottya
vagyis *A dámák diadala a farságon*
c. furcsa vitézi verszete a témánk.

A rendezvényre 2015. február 17-én kedden 18 órakor kerül sor
Magyarország oslói Nagykövetsége épületében
(Sophus Lies gate 3.).

dr. Géczy Balázs
ideiglenes ügyvivő

Kovács Ferenc
Filmklub vezető

* Géczy Balázs ideiglenes ügyvivő meghívására február 24-én volt Magyarország oslói Nagykövetségén az Ághegy skandináviai magyar irodalmi és művészeti lapfolyam IX. kötetének bemutatója. A 41-45. lapszámokat befogadó, 551 oldalas új kötetet dr. Borka László ismertette. Az Ághegy Norvégiában élő alkotóival (Bendes Rita, Borka László, Buday Károly, Csángó Péter, Forró Tamás, Haaberg Orsolya, Hammer György, Juhász Gyula, Kunszenti Ágnes, Nagy Melinda, Nádasdy-Farkas Irén, Røkenesné Kozderka Erzsébet, Trencsényi Diána) Kovács Ferenc szerkesztő-helyettes beszélgetett. Ezután Sulyok Vince (1932-2009) Pro Cultura Hungarica díjas költőre emlékeztünk. Felolvastuk Sulyok Éva rövid beszámolóját arról, hogy hogyan emlékeznek Vincére Magyarországon az életművét ápolók.

Az est végén Kovács Ferenc bemutatta a 15 éves Magyar Ligetet, a skandináviai magyarok családi lapját.

* Az Eszterlanc mesezenekar adott koncertet február 28-án a norvégiai Magyarok Baráti Köre (MBK) rendezésében. Az Oslóba látogatott zenekari tagok: Kárász Eszter (ének, ukulele, furulya, tilinkó), Molnár György (gítár, ének), Veér Csongor (hegedű). "A sűrű erdő ezernyi titkot, hangot és varázslatot rejt. Meseerdő közepébe hívunk minden gyermeket és gyermeklelkű felnőttet, ahol megelevenedik a történet a zene, bábok és persze a gyermekek segítségével. A hangszerek mind a mese egy-egy szereplőjét ismertetik meg velünk, akiknek kalandjait a gyermekek is alakíthatják ötleteikkel. Gyermekdalok, népdalok, kortárs költők megzenésített versei kísérnek minket utunkon, aminek a végére reméljük, új zenekari tagokat is találunk a gyermekek körében, akik csörgőkkel, kasztanyettákkal, cintányérokkal vesznek részt a közös muzsikálásban. A koncert végén a hangszer-simogatón közelről is megismerkedhetnek a gyermekek a hangszerekkel." (MBK Híradó)

* Március 12-én tartotta az 1848-1849-es forradalom és szabadságharc emlékestjét Magyarország oslói Nagykövetsége. Sinkovits Imre (1928-2001) Kossuth-díjas színművész szavala (Vörösmarty Mihály: Szózat) után dr. Géczy Balázs ideiglenes ügyvivő mondott ünnepi beszédet.

* Nemzeti ünnep és az MBK megalakulásának 25. évfordulója:

"Március 15-i rendezvényünkkel az 1848-as forradalomra és szabadságharcra emlékeztünk, és egyesületünk, a norvégiai Magyarok Baráti Köre megalakulásának 25. évfordulóját ünnepeltük. A Himnusz eléneklése után rövid összefoglaló következett egyesületünk negyedszázados tevékenységéről, majd vetítés a rendezvényeken készült képekből, melyek hamarosan a honlapunkon megtekinthetők lesznek. Utána Nagy Gábor (zongora) és Gáspár Tünde (ének) adott koncertet, melyben Liszt, Bartók és Kodály műveket hallhattunk nagyszerű előadásban. A koncert után hat tehetséges néptáncos lépett a színpadra – Czigány Gabriella, Czigány Péter, Tarnainé Vér Emese, Tarnai László, Szilvásiné Tarnai Ildikó és Szilvási Károly – akik a közönség nagy

tetszésére többféle szép népviseletben szatmári verbunkot és csárdást, kalotaszegi legényest, csárdást és szaporát, somogyi páros kanasztáncot és friss csárdást valamint mezőföldi ugrózt adtak elő. Rövid szünet és falatozás után a büfében, összeállt a táncház. A hat néptáncos vezetésével egy órán át lelkesen ropták a táncot a különböző korú táncos lábúak." (MBK Híradó)

* Március 17-én, a Magyar Filmklub Színházi Esték c. sorozatának második foglalkozásán a 125 éve született Seress Rezsőre emlékeztünk. Kovács Ferenc programjára,

dr. Géczy Balázs ideiglenes ügyvivő szervezésében, Magyarország oslói Nagykövetsége épületében került sor. (Meghívó)

* Március 18-án Interkulturális Találkozó címmel adott

Géczy Balázs ideiglenes ügyvivő
tiszteltetéssel meghívja Önt és kedves családját

a Magyar Filmklub SZÍNHÁZI ESTÉK
c. sorozatának második foglalkozására.
Vezeti Kovács Ferenc.

*Fizetek főúr, volt ezer remény,
és egy életem, amit elrontottam én.*

A 125 éve született Seress Rezsőre emlékeztünk.

A rendezvényre 2015. március 17-én kedden 18 órakor kerül sor
Magyarország oslói Nagykövetsége épületében
(Sophus Lies gate 3.).

dr. Géczy Balázs
ideiglenes ügyvivő

Kovács Ferenc
Filmklub vezető

koncertet a Hasle templomban Bordás Mária énekes, Utasi Noémi zongorista és Maria Ajejandra Conde csellós. (Meghívó)

* Március 31-én, a budai Bárdos Lajos Kéttan nyelvű **39**

oslói oldal

Általános Iskolában Rendhagyó Irodalomórára került sor Kovács katáng Ferenc műfordítóval. A Hubert újabb kalandjai című, Pont Kiadóban készülő kétrészes ifjúsági regény elő bemutatója volt e húsvét előtti utolsó tanítási napon. Az irodalomtanárok előre megkapták mindkét történet első felét, amit a gyerekekkel közösen olvastak, elemeztek, majd az önként vállalkozók saját ötleteik alapján írták meg a befejezést. Előzsűri választotta ki azt a 15 írást, amit a Rendhagyó Irodalomórán az "íróik" felolvashattak. A szép számban jelenlévő osztálytársak szavaztak a legfrappánsabb alkotásokra. Minden felolvasó jutalmaként kapott a Pont Kiadótól, s a közönségdíjas két diák még különdíjnak is örülhetett. Arne Svingen norvég író két évvel ezelőtt a Könyvfesztivál és a Magyar Olvasótársaság (HUNRA) vendégeként már járt Magyarországon. Akkor is a Bárdos iskolában mutatuk be először a Hubert kalandjai c. díszesen illusztrált kötetét.

* Április 1-én "Köznevelés az iskolában" címmel egy napos workshopot rendezett a Szegedi Radnóti Miklós Kísérleti Gimnázium Békési Eszter tanárnő és Fügedi Petra tehetségkoordinátor vezetésével a Belvárosi Mozi Csöke József termében. A drámaóra vendége volt Kovács katáng Ferenc, Maria Tryti Vennerød kortárs norvég drámaíró Országos felmérő c. darabjának fordítója. A helyi TV és hírlap részletes beszámolót készített az eseményről. A norvég darabot a drámaosztály tanulói a június eleji pécsi találkozón mutatják majd be.

* Csincsele és színjátszó foglalkozás volt az MBK rendezésében 2015. április 11-én: "Kertész leszek, fát nevelek..." címmel. "Szeretnénk ismét egy hangulatos szombat délelőttöt együtt tölteni Veletek! Beszélgetünk majd a húsvéti szünet élményeiről, a tavaszi kertről és természetéről. Gyermekversek segítségével megemlékezünk József Attiláról is, aki ezen a napon született 110 évvel ezelőtt, és ezért ez a nap a magyar költészet napja. A színjátszósokkal elkezdjük a májusi gyermeknap műsorra való készülődést, amibe szeretnénk az óvodásokat is bevonni. A foglalkozást közös pakolással, rendrakással zárjuk. Minden érdeklődőt szeretettel várunk! (MBK Híradó)

* Április 15-én zajlott a Norvég-Magyar Egyesület (NUFO) éves közgyűlése.

* A Norvégiában élő aktív magyar szakemberek és diákok hálózatának találkozója 2015. április 16-án, csütörtökön tartották a Nagykövetségen (Sophus Lies gate 3, 0244 Oslo) "Bevándorlás, integráció – Menjek vagy maradjak?" címmel. Az est meghívott vendége Dr. Paragi Beáta, a Budapesti Corvinus Egyetem adjunktusa volt, aki jelenleg az oslói Fafo kutatóintézetben dolgozik egy EU-s Marie Curie támogatás keretében. P. Beáta tájékoztatót tartott a norvégiai bevándorlás és integráció háttéréről, aktualitásairól. Az előadása után megnéztük a tavaly nyáron bemutatott Menjek/Maradjak: London című filmet, amely a közelmúltban Angliába vándorolt magyar fiatalok életét, életérzését, dilemmáit mutatja be!

* Magyar nyelvű szentmise volt április 19-én az oslói St. Joseph templomban. Újból Szép Attila atya, püspöki irodaigazgató látogatott el hozzánk Pécsről. A

szentmise után kávé és sütemény mellett beszélgettünk a gyülekezeti teremben a Szt. István napi ünnepi miséről, amire a magyar diaszpóra püspökét, Cserháti Ferencet várjuk.

* Április 25-én került levetítésre az oslói Filmintézetben Zomborác Virág Utóélet c. játékfilmje. A vetítés után beszélgetés volt Kristóf Márton főszereplővel, és a rendezővel. "A mindentől szorongó Mózes (Kristóf Márton) képtelen megfelelni lelkész apja (Gálffi László) elvárásainak. Amikor a lelkész váratlanul szívrohamot kap és meghal, Mózes szinte megkönnyebbül: megszűnt a nyomás, ami az egyházi pályára kényszerítette volna őt. Csakhogy a halotti toron megpillantja apja kísértetét, ami – bár nem tud beszélni – innen kezdve folyamatosan a nyomában van. Mózes kétségbeesetten próbál megszabadulni a kísértettől, és ebben segítségére van egy spiritalista autószerelő (Anger Zsolt), valamint a lelkész asszisztense (Petrik Andrea).

Zomborác Virág filmterve 2011-ben elnyerte az Európai Unió MEDIA programjának díját (MEDIA European Talent Prize). Magyar projekt még sosem végzett az élen az évente beadott több száz uniós filmterv rangsorolásakor. Az elsőfilm rendező egy svéd projekttel megosztva érdemelte ki az elismerést, amit a cannes-i filmfesztiválon adott át Androulla Vassiliou, az Európai Unió kulturális biztosa. Zomborác Virág több sikeres és díjnyertes rövidfilm (A macska szerepe a francia irodalomban, Nyomtávváltás, Valami kék) után készítette el első játékfilmjét." (MBK Hírek)

* Április 28-án a Magyar Filmklub Színházi Esték c. sorozatának harmadik foglalkozásán Karády Katalinra emlékeztünk. Kovács Ferenc programjában Bordás Mária énekesnő és Utsai Noémi zongoraművész szerepelt. Az eseményre dr. Géczy Balázs ideiglenes ügyvivő szervezésében Magyarország oslói Nagykövetsége épületében került sor. (Meghívó)

* A júniusban Oslóba készülő TANKCSAPDA rock

The image shows an invitation card for a film club event. At the top, there is the logo of the Hungarian Embassy in Oslo, featuring the Hungarian coat of arms and the text "MAGYARORSZÁG NAGYKÖVETSEGE OSLO". Below this, the text reads: "Géczy Balázs ideiglenes ügyvivő tisztelettel meghívja Önt és kedves családját a Magyar Filmklub SZÍNHÁZI ESTÉK c. sorozatának harmadik foglalkozására. Vezető Kovács Ferenc." The event title is "Karády est". The performers are listed as "Közreműködik: Bordás Mária - ének, Utsai Noémi - zongora." Below the text is a black and white photograph of a woman, likely Karády Katalin, smiling and holding a cigarette. At the bottom, the event details are: "A rendezvényre 2015. április 28-án kedden 18 órakor kerül sor Magyarországon oslói Nagykövetsége épületében (Sophus Lies gate 3.)." The names of the organizers are listed at the bottom: "dr. Géczy Balázs ideiglenes ügyvivő" and "Kovács Ferenc Filmklub vezető".

banda járja Európát. Márciusban Óbecse (SRB), Stuttgart (D) és Salzburg (A) van soron. Az Oslót követő szombaton Dublinban, vasárnap Londonban koncerteznek. Magyarország egyik legnépszerűbb és legsikeresebb rock zenekara valószínűleg az egyetlen megmaradt alapítótag, Lukács László dalszövegeinek köszönheti töretlen nyomulását. Nagyon sokat kocerteznek Magyarországon, az URAI VAGYUNK A TURNÉNAK c. lemezbemutató nagykoncertje Budapesten, a SYMA-csarnokban volt április 18-án. (Tankcsapda-1, Tankcsapda Oslo)

Folytatás a 37. oldalról

Iskolái nem kényeztették el. Többnyire svédül ír, hiszen ezen a nyelven tanult. Kérésünkre, hogy magyarul is ír, borítéknyi magyarul írt és nyomtatott gondolatával ajándékozott meg. Van köztük haiku is

Be sem fogadnak,
mégis elvárják,
hogy beolvadjak:
hóként, kint kell
megvárnom a tavaszt

A reménynek
fogytán a türelme

Szerelmi tanfolyamon
csak a harag téríthet el
a tananyagtól

Bent volt a szobában
a zöld leveli béka,
sem a feleségemnek
sem a lánynomnak
nem jutott eszébe,
hogy megcsókolja.

Elég nehéz
nagylelkűnek lenni
ebben a globális
világban

Egy világ bennem,
másik körülöttem,
s mégsem találok
a helyem

Csalánok között
a gyöngyirág is éget

Más tetteiben láttam,
mi rejlik benne

Sok év után
otthon és itthon is
idegen vagyok
az ismeretleneknek

Olyan vagyok,
mint a szántóföld:
egykedvű és fárasztó.
Azt termek, amit
belém vetnek.

Haiku

Hullik a hajam,
mint almavirág szirma.
Elöttem a jövő.

Az Ághegy IX. kötetének oslói bemutatójára az alábbi meghívó invitálta a Norvég fő városban és közelében lakó magyar érdeklődőket.

MAGYARORSZÁG NAGYKÖVETSÉGE
OSLO

Géczy Balázs ideiglenes ügyvivő
tisztelettel meghívja Önt és kedves családját
az **Ághegy** skandináviai magyar irodalmi és művészeti lapfolyam
IX. kötetének bemutatójára.

A 41-45. lapszámokat befogadó, 551 oldalas új kötetet
dr. Borka László mutatja be.

A kötet Norvégiában élő alkotóival
(Bendes Rita, Borka László, Buday Károly, Csángó Péter,
Forró Tamás, Haaberg Orsolya, Hammer György, Juhász Gyula,
Kunszenti Ágnes, Nagy Melinda, Nádasdy-Farkas Irén,
Røkenesné Kozderka Erzsébet, Trencsényi Diána)
Kovács Ferenc szerkesztő-helyettes beszélget.

Sulyok Vince (1932-2009)
Pro Cultura Hungarica díjas költőre emlékezünk.

Bemutatjuk a 15 éves **Magyar Liget**
a skandináviai magyarok családi lapját.

A rendezvényre **2015. február 24-én kedden 18 órakor** kerül sor
Magyarország oslói Nagykövetségén (Sophus Lies gate 3.).
dr. Géczy Balázs
ideiglenes ügyvivő
Kovács Ferenc
szerkesztő-helyettes

Stockholmban május 28-án
lesz az **Ághegy IX.** kötetének bemutatója a Magyar Nagykövetségén.

Norvég egészségügyi reformtervezet, 2015

Folytatás a 33.oldalról

2002-ben Norvégia legtöbb kórháza állami irányítás alá került. Feladatuk a betegellátás mellett az oktatás és a kutatás is. Az összevonásokat és az állami felügyeletet a hatékonyság, a szakmai tudás koncentrációja, és a kisebb kiadások indokolták. Ugyanakkor a helyi kis kórházakat sem számolták fel, csak esetleg specializálták, még kisebbre zsugorították. Ezáltal jelentős mértékben veszítettek szakmai kvalitásukból, presztizsükből, sok esetben azóta is szakemberhiánnyal küzdenek. Logikusnak tűnne teljes leépítésük, de ezáltal jelentős területeken megszűnne az orvosi ügyelet, a gyorssegély szolgálat. Főleg a norvég főváros környékét jellemezték az összevonások. Ebben a két szomszédos ország fővárosának, Koppenhágának és Stockholmnak a példáját követték.

A kórházösszevonások utáni vizsgálatok azt mutatták, hogy csak a 200 ágynál kisebb intézmények összevonása volt éffektív. De a 600 ágyat meghaladva már újra növekedett az egy betegre jutó bekerülési költség. Az összevonásoktól tíz százalék megtakarítást reméltek, de nem úgy, hogy ennyivel ténylegesen csökkennek majd a kiadások, hanem a költségnövekedés redukálódik majd ennyivel. A 2000-es évek végére ebből 6% realizálódott csak. Más, fejlett országokhoz viszonyítva Norvégiában kevés a kórházi ágy, rövid a kezelési idő, kicsi a ráfordítás.

Az összevonások, a specializálódás, és esetenként a beteg és az intézmény közötti nagy távolság sérülékennyé tette a rendszert. Jól mutatták ezt a 2010-es izlandi jégmező alatti vulkánkitörés következményei: az óriási területekre kiterjedő hamufelhő megbénította a műholdas számítógép- és navigációs adat-szolgáltatást, a kórházak elektronikus bázisait, s a repülőgépes és helikopteres betegszállítást.

A 2015-ös kórházi reform nem lényegtelen, de másodlagos ügyek kezelésére koncentrál, nem oldja meg az égetően fontos problémákat. Az Orvosi Kamara szerint alaposabban át kellene gondolni, hogy az elkövetkezendő évtizedekben milyen kihívások előtt áll az egészségügy. Pl. az eddigieknél jóval nagyobb figyelmet igényelne a környezetvédelem, a megelőzés, a felvilágosítás, és a szakemberképzés.

Felhasznált irodalom:

- Kvinnsland S, Enger E, Førde OH et al. Forholdet mellom behandlingssvolum og behandlingsskvalitet. Helsedirektoratets utredningsserie 4-93. Oslo: Helsedirektoratet, 1993:1-80.
- SMM-rapport nr 2/2001. Pasientvolum og behandlingsskvalitet. Sintef.
- Bratlid D, Rasmussen K. Nasjonal styring av høyspesialiseret medisinske tjenester. Tidsskrift for den Norske Lægeforening 2005;125:2976-9.
- Knut Rasmussen Sammenslåing, nedleggelse... Hjerteforum nr.2/2013.

-kkf-

házunk tája

Tar Károly

kiadásra

(kiadóra és támogatásra)
váró könyvei, nyomdakészen:

SUMMA:

**A Boldog utcán innen
Saját lábon
Ezer kilométerekkel - 1
Ezer kilométerekkel - 2**

ERDÉLYI SZÉPMÍVES CÉH

Emlékkönyv

Pánik ô regény

**Hajnalban vadnyuszik
ablakom alatt**
regény

Tar Károly TITOKTÁRa
publicisztika

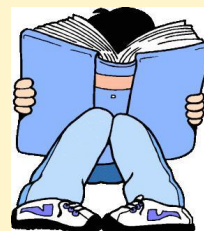
Kedves könyveim könyve
könyvismertető, esszé, regények
színhelyén

Itt és ott ô versek, képek

Száraz oázis ô négy színjáték

Ami eszembe jut — kisprózai írások

Est ô versek

vidám oldal

A férfi 15 és 20 éves kora között olyan, mint Kína: potenciálja óriási, jövője beláthatatlan, és

senki sem veszi komolyan.

20 és 25 között a férfi a XVIII. századi Franciaország szakasztott mása: forradalmár, lelkes, élvhajász.

25 és 30 között a férfi olyan, mint Oroszország. Hatalmasnak képzelet magát, de még mindig a pia és a nők irányítják. 30 és 35 között a férfi olyan, mint Olaszország. Csábító, izgató, derűs és szereti a gyerekeket.

35 és 40 között a férfi olyan, mint Brazília: egyre több éhes szájat tart el és már csak a foci érdekli.

40 és 50 között a férfiban Németországot láthatjuk. Hatalmasra nőtt, van pénze, de halálosan unalmas és egyre többször csődöt mond.

50 és 60 között a férfi olyan, mint a Vatikán: már csak az Úrban bíz, mert csak ő segíthet az ágyban.

60 felett a férfi olyan, mint Kelet-Európa. Egyfolytában az elmúlt 40 éven gondolkodik, hogy hol cseszte el az életét.

Amerikában történik egy átlagos este a 60-as években: a kis szemüveges köztisztviselő hazafele vánszorog és betér a kocsmába.

Bekopog, bejön, leveszi a kalapját, mindenkinek köszön, odamegy a pulthoz, ahol egy néger óriás a csapos, illedelmesen megáll, remegő hangon megszólal:

- Khm...khum... elnézést kérek, ne haragudjon a zavarkodásért, egy fél deci whiskyt kérnék szépen, ha meg nem sérteném....

-Mi?! - üvölt fel a néger. - Maga férfi? Hogy viselkedik azanyját?!

Ezt így kell csinálni - azzal fogja a kisembert, beteszi maga helyett csaposnak, kimegy.

Kis idő múlva berúgja az ajtót, ami kiszakad a tokjából, összeveri az újtába kerülőket, a pultnál ülőket meg egyszerűen kihajítja az ablakon. Majd hatalmas öklével rácsap a pultra, hogy az kettészakad és ráüvölt a kisemberre:

- Fél liter whiskyt, de azonnal!!!

Erre megszólal a kisember, szinte bocsánatkérően:

- Sajnálom, uram, négereket nem szolgálunk ki!

Józsi bácsi beszédett egy doboz viagrát amibe behalt.

A szomszédok felhívják az özvegyet: Mikor lesz a temetés? Amint le csukhatom a koporsót.

A szőke férj konyhában főz, mikor megérkezik a barátja:

Szevasz öregem hát mi van veled?

Semmi, semmi, épp az ebédet készítem.

Az asszonnyal mi van?

Benn van a szobában.

Menj köszönj be neki!

A barát bemegy, azután futva jön vissza:

Te, a feleséged az ágyban van! Igen tudom.

De egy másik férfival! Jesszusom.....!

Akkor nem lesz elég a krumplici!

Két rab beszélget a börtönben:

Te komám miért ülsz?

Mert anyósomba belecsapott a villám!

A villám?

Hát már ez is bűn?

Igen mert az én kezemben volt a nyele.

A férj halálos ágyán: Drágám be kell valljak valami!

Mit drágám?

Megcsaltalak.

Tudom drágám, azért mérgeztelek meg

Misszionárius az egyik őslakóval csónakázik a dzsungelben kanyargó folyócskán, s közben próbálja a saját nyelvére megtanítani a vadat. Ennek érdekében rámutat egy majomra, amelyik egy faágon ülve majszol éppen valamit:

- A majom eszik - mondja.

Őslakó ismétli:

- A mad-zsom esz-szik.

Tovább eveznek, s egyszer csak elhalad mellettük egy krokodil.

A hittérítő odaint:

- A krokodil úszik.

Őslakó próbálkozik:

- A kron-kondi úusz-szik.

Siklanak tovább, s észreveszik, hogy a vízparton egy másik hittérítő kufircol egy helybéli leányzót.

A barát kínban van, de csak mondania kell valamit erre is.

- A hittérítő biciklizik - nyögi ki, majd látja, hogy a tanítvány hirtelen ledobja az evezőt, felragadja a nyílát, s egy jól irányzott lövéssel fenékebe trafálja a misszionárius társat.

- Te megőrültél? Mi a jóistent csináltál te szerencsétlen?

Megölte! - Förmed rá a vadra, mire az nagy keservesen ki-nyögi:

- A biccik-li az eny-nyém

Gazsi valamit félreértett

- Vádlott, miért lopta el az ezüstkanalakat?

- Az orvosom utasított!

- Ezt hogy érti?!

- Ő írta fel nekem: naponta három evőkanál.

Egy részeg éjszaka tántorog haza, s hogy lerövidítse az utat, a temetőn keresztül akar vágni.

Megbotlik és beleesik egy frissen ásott sírgödörbe. Azon nyomban el is alszik, ahogy vízszintbe kerül.

Reggel zúgó fejjel, reszketve ébred. Az öreg temetőőr felfigyel a mocorgásra.

- Magának meg mi baja? - kérdi a másnapost.

- Nagyon fádom!

- Hát persze, hogy fázik, ha lerúgja magáról az összes földet.

Bizarr kívánság

Én úgy szeretnék meghalni, mint a nagyapám: álmában, csendesen, gondtalanul, nem pedig ordítva, sikoltozva, pánikban, mint az utasai.

20 év házasság után...

- Szörnyű belegondolni, hogy a feleségem 2 hét múlva hazatér!

- Mióta van távol?

- Holnap utazik.

Katonáéknál

- Lépjenek ki, akik szeretik a zenét! - üvölt az őrmester a felsorakozott katonáknak.

Öten kilépnek a sorból.

- Mit kell énekelni? - kérdi az egyik.

- Semmit. Átviszik a tiszt klubbba a zongorát.

A nap kérdése

- Miben hasonlít a női mell a Martinihez?

- Egy kevés belőle, három meg sok!

Tévedett az öreg

A székely meg a fia mennek az erdőben. A fiú az egyik bo-

kor alatt talál egy régi puskát. Kérdezi az apját:

- Mi vóna ez édesapám?

- Trombita. Az öreg a szájába veszi, és fújni kezdi, de a puska eldurran, és fülig reped a szája. A gyerek kíváncsian megszólal:

- Hát, édesapám hiába vigyorg, én azért egy kicsit megijedtem!

Tipp fogyni vágyóknak

Nagyon jó fogyókúrát ismerek. Ehetsz bármit amit akarsz, de mindent muszáj kövér, meztelen emberek társaságában enned.

Elgondolkodtató idézet

"Ismertem egy férfit, aki leszokott a dohányzásról, az ivásról, a szexről és végül a zsíros ételek fogyasztásáról is.

Teljesen egészséges volt mindaddig, amíg öngyilkos nem lett."

(Johnny Carson)

Egy autós szép laposra vasal egy kakast az országúton. Fel-szedi és beviszi a közeli házba:

- Asszonyom, nagyon sajnálom, de elgázoltam a kakasát!

Mindent megteszek, hogy pótoljam a veszteséget.

- Rendben van, menjen hátra az udvarba, a tyúkok már nagyon türelmetlenek...

Érdekes válasz

Helyszínelésből vizsgálják a rendőr.

- Hogy állapítja meg, hogy a balesetet szenvedett ember halott

-e vagy nem? - kérdezi a vizsgálótató.

- Megnézem, hogy sírnak-e a rokonok.

Egy állami intézménynél csinos, fiatal nő jelentkezik a személyzeti osztályon.

- Mihez ért hölgyem? - kérdezi tőle a személyzetis.

- Semmihez.

- Sajnálom, azokat az állásokat már mind betöltötték!

Apu oktatást tart

- Mi az, hogy leánykereskedő? - kérdi Kovácsné újságolvasás közben a férjétől.

- Olyan ember, aki nőket ad el szerelmi célokra.

- Például engem is eladna, ha a markába kerülnék?

- Ne keverd össze a régiségkereskedővel!

Hiba! Nincs megadva fájlnev.

Hatalmas viharban, csenget az anyós. A veje nyit ajtót:

- Anyuka, mit keres itt ilyen rossz időben? Mért nem megy szépen haza?

Kíméletlen...

Sajnálom, most már élete végéig le kell mondania a szexről - mondja az orvos a betegnek.

- Jó de, hogy csináljam?

- Ugyan már! Csak kibírja valahogy azt a 2 hetet.

Anya pocijában van egy baba, csak azt nem tudom, hogyan nyelte le.

A félsziget egy olyan sziget, amit nem fejeztek be teljesen.

A Nagyi azért kövér, mert tele van szeretettel.

Minél öregebb az ember, annál drágábbak lesznek a fogai.

Amikor a Nagyinak fájnak a fogai, egyszerűen pohárba teszi őket.

Egyszer olyan beteg voltam, hogy 40 kiló lázam volt.

Nekem már nincsen Nagyim, elültettük a temetőben.

vidám oldal

A svájci teheneket elsősorban csoki gyártáshoz használják fel.

Szardínia lakosait szardíniának hívják.

Hogy jó legyen, a kórházi nővéreknek teljesen sterilnek kell lennie.

Az orvosok azt mondják, hogy a halálos betegségek a legrosszabbak.

Amikor a kistesóm született, akkumulá-

torba kellett tenni.

A lepke egy olyan rovar, amely a helikopterek családjából származik.

A leghasznosabb állat a disznó. Mindene felhasználható, elejéből-hátuljából hús van, a bőrből cipő, a szőréből kefe, a nevével meg káromkodni lehet.

Az állatkert egy szuper hely. Olyan állatokat is lehet látni, amelyek nem is léteznek.

Nem vagyok megkeresztelve, de azért be vagyok oltva.

Az életbiztosítás egy olyan pénz, amit az kap meg, aki túl-éli a halálos balesetet.

Nem tudom hány éves vagyok, mert ez állandóan változik.

Nagyon megijedtem, amikor Anya megbetegedett. Azt hittem, Apu fog főzni ránk.

Az akvárium egy mini tenger, ahol a házi halacsák úsznak.

A gyerektartás a gyerekek fizetése, amikor apa elköltözik otthonról.

Az örökbefogadás sokkal jobb lehetőség, mint a szülés. A szülők saját maguk választhatják ki a gyereket és nem kell mindenáron elfogadniuk, azt amit éppen kapnak.

Minden hal termel ikrát, az oroszok még kaviárt is.

A teheneknek nem szabad gyorsan futniuk, nehogy kilötyödjön a tejük.

A férfiak nálunk csak egy nővel házasodhatnak. Ezt úgy hívják, hogy monotonia.

Nem értem, miért haragszik annyira anya, hogy összetörtem a vázát. Úgyis már öreg volt és kínai, nem is a miénk.

A nővérem már megint kitűnővel fejezte be az osztályt, csupa ötösökkel. Fogadjunk, hogy szándékosan csinálja ezt velem!

A nagyi elköltözött a túlvilágra. Most már nekem is van valakim külföldön.

Égi mértan